

J KELLETT

DI Ramasetter Róbert

Disztér 2. I. e.

BUDAPEST

ZSIDÓ POLITIKAI NAPLAP

Ára 5 lej

Bérmontetős leveleket nem fogadjunk el.
— Kéziratok megőrzését és visszaküldését nem vállaljuk. Főszerkesztő: dr. Martos Ernő. Felelős szerkesztő: Jánab Ferenc. Bucuresti szerkesztő: Háaszegi Ernő. Strada Cobălcescu 82.

Péntek, 1936. szeptember 11.

5696. EV. ELUL 24. XIX. ÉVF. 213. SZAM

detések díjazásá szerint. Az „UJ KELETT” az erdélyi és bánági zsidóság egyetlen politikai napilapja. Cikkeink utányomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Az A. C.

Ira: MEYER EBNER

Egész életemben emlékezni fogok ezekre a zürichi napokra. Nappali és éjszakai gyűlések követték egymást. A plénumon, a bizottságokban és a partületeken minden lehető szempontból megvitattuk a palesztinai helyzetet. Hallottuk kétségek hangját, de sohasem a kétségbeesést. Lelkileg nyomott volt az ember és azon az egyetlen ülésen, amely valóban felemelő volt, az A. C. zárülésén az elhatározottság jutott kifejezésre, hogy keresztülharcoljuk ezt az időt a szerencsés befelérésig.

A zsidóságba és a zsidó ország felépítésébe vetett erős hit segítette át bennünket a zürichi napok lelki szorongásain. Meggyőző meggyőződés kifejezésével mondotta Weizmann Chaim ugy az első, mint az utolsó beszédében: Mindenek ellenére szállardan hiszek a mi gondolatunk végső győzelmében.

Ezekben a zürichi napokban táruult elem újba a mi sorsunk tragikumai: még akkor is, ha Cionról van szó, csak tárgya vagyunk a történelemnek. A döntések nem nálunk, hanem másoknál vannak. Időgen kezében van a sorsunk és mások jóakarata vagyunk utalva. Izrael Istene, aki oly sokszor avatkozott be sorsunkba, semleges lett. Talán sohasem volt oly szigorú Izrael vizsgálja a történelemben, mint most. A genfi zsidó kongresszuson és a Cionista Szervezet Akcións Comitéjének ülésén különösen tudatomba vésődött ez.

Igaz, objektuma vagyunk a történelemnek, mert a végső döntés nem a mi kezünkben, hanem a mandatárius hatalom kezében van. Hogy mandátumadó, a Népszövetség, maga fog dönteni, ebben nem hiszünk. A megbízott (Anglia) erősebb, mint a megbízó (a Népszövetség). De a legszomorubb a helyzetben, hogy e pillanatban maga a mandatárius hatalom sem tudja mit akar. A jelenlegi angol kormány gyenge kormány. Egyik politikai vereség követi a másikat. Az angol impérium az utóbbi időben sokat veszített presztizséből (Abesszinia, stb.)

Angliának, ugy látszik, Palesztinán keresztül kell biztosítania a szárazföldi utat Indiába és Anglia éppoly kevésse bizhatja magát a nemzeti öntudatra ébredő arab királyságok engedelmességére, mint amilyen kevésse biztos volt Egyiptomé. Mi ugy véljük, hogy Angliának létérdeke volna egy zsidó Palesztina teremtése. Ugy látszik azonban, hogy ezt a felismerést még nem osztja mindenki Angliában. A vélemények ingadoznak és ami még rosszabb, ingadoznak az egymást követő kormányok és a jelenlegi kormány tagjai is. Hiányzik a bátorság mélyreható elhatározáshoz és az a típus, amely ma Angliában kormányoz, Wauchope palesztinai főkörmányzó személyében testesül meg. Ormsby-Gore gyarmatiügyi miniszter sem látja még világosan azt a politikát, amely elviselehető a birodalom számára. Tanácsstalanság az egész vonalon. Nem igaz, hogy Wauchope nincs jóindulattal a jövü iránt, mint ahogy az sem látszik teljesen abszolút barátunk.

Meg kell tehát értenünk, mily súlyos a mi cionista vezéreink helyzete, akiknek olyan kormányhoz kell szólaniok, amely maga sem tudja, mi áll inkább az érdekében.

Bizonyos, hogy a politikában is két oldala van minden dolognak. Bizonyos, hogy nem egyszerű az arabkérdés, de a politikai művészet éppen az előrelátás és a helyes pillanatban való helyes cselekvés képessége. Az egész világ megegyezik abban, hogy a birodalom kormánya nem mutathat gyengeséget az arab felkelőkkel szemben. Az arab felkelés régen likvidálódott volna, ha az arabok megérzik Anglia erős kezét. De a mandatárius hatalom gyengesége fokozta az arabokban a nacionalista erjedést. Amikor augusztus 31-én befejeztük az A. C. ülészakát, ügyünk általában nem állott jól. De néhány napra rá jött a fordulat. Ugy látszik, vezéreink befolyást gyakoroltak az angol közvéleményre. Angliában erősebb a közvélemény, mint bármelyik más országban, erősebb, mint a kormány.

A közvélemény mos már szükségének látja

Sztojadinovics, Tatarescu és Antonescu közös kihallgatáson az uralkodónál

Mit akar Costachescu a nemzeti parasztpártól. Középiszkolásokot találtak a Cluj melletti vasgárdista táborban

Bucuresti, szeptember 10. Victor Antonescu tegnap este fényes fogadtatást rendezett a külügyminisztériumban Sztojadinovics jugoszláv miniszterelnök tiszteletére, amelyen a kormány összes tagjai, a diplomáciai kar, a kamara és szenátus elnökei, valamint számos előkelőség jelent meg. Tatarescu miniszterelnök pohárköszöntőjében a békefrontot méltatta, amelyet a Kisanant, a Balkán-szövetség és a Népszövetség képviselnek. Válaszában a jugoszláv miniszterelnök hangsúlyozta, hogy Jugoszlávia és szövetségesei a békét kívánják, de készen állnak megvédeni azt bárki ellen, aki a maga céljaira akarná kihasználni.

Csütörtökön reggel a vendég Tatarescu miniszterelnök és Antonescu külügyminiszter

kisérletében különvonaton Sinaia-ba utazott. A pályaudvaron a sinaiai polgári és katonai hatóságok vezetői üdvözölték a miniszterelnököt, aki a Caraiman-szállóba hajtatott. Dél előtt fél tizenkettőkor a király egyórás audiencián fogadta Victor Antonescu külügyminisztert, aki részletesen beszámolt a bucaresti tárgyalásokról, majd délben fél egykor Sztojadinovics miniszterelnököt, Tatarescu miniszterelnököt és Victor Antonescut közös kihallgatáson fogadta a király. Utána a Foisor-kastélyban diszebéd volt, amelyen a két miniszterelnökön és Antonescu külügyminisztern kívül Guranescu belgrádi román követ és Kassidolac bucaresti jugoszláv követ, valamint Baliff tábornok vettek részt.

Tatarescu, Antonescu és Sztojadinovics tanácskozása

Délután a két miniszterelnök és Victor Antonescu a Prahova völgyébe utaztak és megtekintették a petróleummezőket, majd este visszatértek a fővárosba. Az Athene Palace éttermében Tatarescu miniszterelnök intim vacsorát adott jugoszláv kollégája tiszteletére, amelyen csak a miniszterelnök néhány bizalmasa vehetett részt. Időközben a három államférfi folytatta megbeszélését, amelyekről hivatalos közlemény után fogják informálni a közvéleményt. Pénteken este Clujon és Halmeun keresztül Sztojadinovics, Antonescu és Victor Badulescu külügyi alminiszter Pozsonyba utaznak a kisanant konferenciájára. Utközben megálgatják nyaralóhelyén Benes elnököt.

Párizs után — Bucuresti

Belgrád, szeptember 10. A jugoszláv lapok nagy cikkekben foglalkoznak a miniszterelnök bucaresti látogatásával. A félhivatalos Vreme szerint a látogatás éppen akkor történik, midőn egyes külföldi lapok tendenciózus híreket terjesztenek a kisanant államok közötti állítólagos egyenlenségekről és a konferencia elhalasztásának hírére terjesztik. E téves jóslatoknak fényes cáfolata Sztojadinovics miniszterelnök bucaresti útja. Több mint egy évvel ezelőtt Párizsban járt a jugoszláv miniszterelnök. Azóta nem járt külföldön és most Párizs után első útja Bucurestibe vezet. A jugoszláv külpolitikának logikus lépése ez.

Sztojadinovics kénytelen volt eddig élénk sajnálkozására halogatni Titulescu meghívásának elfogadását. Magasabb államérdekek késztették erre. Igérete azonban érvényben maradt és abban a pillanatban, midőn a román miniszterelnök megismételte meghívását, Sztojadinovics eleget tett annak. Egyébként is viszonznia kellett Tatarescunak nálunk tett látogatását. Kormányelnökünk a helyszínén hangsúlyozza ki azon meggyőződését, hogy a román külügyminisztérium élen történt változás nem jelenti egyuttal a román külpolitika orientációjának megváltoztatását is. A két ország vezetői egyazon célt követnek. A szövetséges államok és egész Európa érdeke is egyuttal a béke fenntartása.

Costachescu ultimátuma

Bucuresti, szeptember 10. A lapok behatóan foglalkoznak a nemzeti parasztpárt végrehajtóbizottságának ülésével. Az Univer-

sul szerint Costachescu professzor kérni fogja az ülésen annak minden fenntartás nélküli leszögezését, hogy a párt nacionalis, antikommunista, hagyományhi, monarchikus és tisztelttel viseltetik a Korona iránt. Nincs kizárva — írja az Univerul —, hogy az egyes különvélemények szembeállításá szakadáshoz fog vezetni, miután egyik oldalon sem hajlandók koncessziót tenni.

A Dimineata ezzel szemben cáfolja, mintha Maniu és Mihalache között a viszony oly mértékben elmégesedett volna, ami szakadáshoz vezetethetne. Ellenkezőleg: a lap tudni véli, hogy a végrehajtóbizottsági ülésen, amelyen Maniu is részt vesz, olyan határozatot fognak hozni, amelynek az összes résztvevők alávetik magukat. Ami a sovaiati delegáció küldését illeti, a Dimineata szerint senki sem kapott megbízást arra, hogy bármiféle ultimátumot terjesszen Maniu elé.

Bukott diákok a someseni táborban

Cluj szeptember 10. A közoktatásügyi minisztérium körrendeletének megfelelően Pop Leontin, a cluji sziguranca főnöke kiszállt a Cluj melletti Someseni község határában működő vasgárdista táborba, annak megállapítása végett, hogy a tábor tagjai között vannak-e középiszkolások. Miután a szigurancafőnök megállapította, hogy a fennálló törvények és szabályzatok ellenére a táborban számos középiszkolás tartózkodik, ezeken neveit közölték az illetékes iskolák igazgatóival és felhívták az igazgatók figyelmét arra, hogy a szóbanforgó diákokat ki kell zárni az iskolából, mert ellenkező esetben az igazgatóval szemben fog szankciókat alkalmazni a minisztérium.

Megállapítást nyert, hogy a táborban dolgozó diákok nagy része ismétlő, vagy javítóvizsgára bukkott az elmúlt év folyamán és hogy viselkedésük ellen is sorozatosan merültek fel panaszok. A Zorile szerint az iskolák egyrésze a minisztérium rendelkezésére alkalmazkodva, nem hajlandó beírni a szóbanforgó diákokat ebben az iskolaévben. Más iskolák viszont igyekeznek a rendeletet kijátszani és a szülőikkel egyetértve különböző „bizonyítékokat” gyártanak annak igazolására, hogy az egész nem egyéb, mint a cluji sziguranca inszenzála. A lap felhívja a közoktatásügyi minisztérium figyelmét arra, hogy örködjék szigorúan a rendelet maradék nélküli végrehajtása fölött.

és csak azután fognak a zöld vagy esetleg a kerékszaltonhoz ülni.

Ha ellínek a szenvedélyek, fog szóhoz jutni az értelem. Mi bizunk az észszerűség végső győzelmében és észszerűnek tünik, hogy nemcsak Anglia, hanem a többi keresztény népek is segítsék elő a Zsidó Nemzeti Otthon felépítését.

VILAG TUKER

Németországi zsidók kulturális gondjai

A németországi zsidó művészet kétségbeejtő sorsa bontakozott fel azon a gyűlésen, melyet az elmúlt napokban tartott a zsidó kultüregyletek birodalmi szövetsége Berlinben. A kultüszövetség a jövő programját akarta megállapítani. A zsidóság Németországban a maga szomorú bizonytalanságában sem ejti el a zsidó művészetet, amely egyedül alkalmas arra, hogy a mai történeti helyzetben vigaszt nyújtson a tömegeknek és kitartásra buzdítsa mindazokat, akik szárnyszegetten nézik a tragikus fejleményeket.

A gyűlésen rendezők, színészek, énekesek és a zsidó hitközségek és egyesületek vezető egyéniségek jelentek meg. Jelen volt a propaganda minisztérium egyik ki-küldötte. Hinkel kulturinspektor, hogy referáljon Hitler legjobb barátjának, Göbbelsnek. A Kulturbund intendánsa, dr. Kurt Singer nagyszabásu tervekről beszélt. A jövőbeni zsidó színházi programot fejtette ki, ahogy azt elképzelte. Kérdés, vajjon az elképzelés realizálható lesz-e abban az atmoszférában, amely több, mint három év óta súlyosodik a német zsidókra. Kurt Singer intendáns szerint a Kulturbund kell hogy előadja azoknak a zsidó drámaíróknak műveit, amelyeket Németország többi szinpadjairól száműztek. Követelte továbbá a héber és jiddisből való műfordításokat és végül a nemzetközi művészet alkotásainak bemutatását. Fontos tényezője a németországi zsidó művészetnek a Palesztinával való szellemi kapcsolat.

Ha azonban mindezt meg lehetne valósítani, még akkor sem tudná a Reichsverband foglalkoztatni azt a kétezernegyszáz zsidó művészt, akiket a hitleri rezsim kidobott állásaikból, megfosztotta őket nemcsak egzisztenciájuktól, hanem ami a művész előtt a legszentebb, az alkotásban való kiélés lehetőségétől. A 2400 művész közül a zsidó Kulturbund legjobb esetben minden tízediket tudná állandóan foglalkoztatni, a többiek már csak mint vendégek szerepelhetnének — nagyon ritkán.

Egy másik referens, dr. Joachim Prinz a zsidók kulturális helyzetéről és a zsidó színházról beszélt. Minthogy a németországi zsidóknak nincsen saját nyelvük — mint a lengyelországiaknak a zsargon vagy a balkáni országoknak a spanyol — a tulajdonképpeni zsidó kultüralokotról nem is lehet a jelen esetben szó. Ezért a Németországban élő zsidók különös kulturájáról most még korai beszélni. Napjainkban csak ugy tud a művészet érvényesülni, ha a már létező kulturkinceseket értékesítik. A kulturkincesek két hazája pedig Palesztina és Európa keletje. Amig önálló hasznavehető németországi alkotások nem kerülnek felszínre, mindaddig csak reproductív és oktató jellege lehet a mai német zsidó művészetnek. Dr. Prinz szerint azonban egy zsidó színház Németországban nem mutathat be kizárólag jiddis dolgokat, hanem kell, hogy vigye a közönség elé mindazokat az értékeket, amiket zsidók, vagy nemzsidók, emberi elgondolással és nagy szívvel alkottak.

A két referátumra Hinkel néhány megjegyzést tett, de a végén hozzátette, hogy a kormánynak a program ellen nem lehet semmiféle kifogása. Dr. Singer a kormány képviselőjének beszéde után közölte, hogy a palesztinai héber színház, a Habimah üdvözlőtáviratot kapott a németországi zsidó művészlakulatoktól, akik ugyancsak a Palesztinában működő Hubermann zenekart is üdvözölték megalakulása alkalmából. A táviratok meleg hangjának azonban nem volt tüntető jellege Németország el-

ten, ahonnan az orchester legtöbb tagja kénytelen volt kivándorolni, mert Hitlerék rendszere miatt nem tudtak elhelyezkedni az országban, ahol születtek, ahol kiképzésüket nyerték és ahol érvényesültek.

Nagyon érdekes a gyűlés határozati javaslat is, amely a művészet ügyét a zsidóság egyetemes problémájává emelte. Mindenekelőtt követeli, hogy Németország egész zsidóságát be kell szervezni a zsidó művészet támogatásába, nemcsak azért, hogy a kenyér nélkül maradt művészek el ne kallódjanak, hanem azért is, hogy a zsidóság a művészet által, amennyire lehet, visszanyerje egyensúlyát. Elhatározták egy dramaturgiai központi intézet felállítását, amely Kelet-Európa, Palesztina és Amerika zsidó színházaival összeköttetésbe lép, abból a célból, hogy kicseréljék a drámai termékeket. Az új intézménynek gondoskodnia kell a zsidó színészek átrétegződő munkájáról. Kell, hogy a művészek tisztában legyenek a zsidó multtal és a kimagaslóbb zsidó alkotásokkal.

Külön munkát szenteltek a gyűlésen a zsidó zenének. Elhatározták, hogy pályadíjat írjak ki korszerű zsidó zene fejlesztésére. A pályázaton részt vehetnek nemcsak a Németországban, hanem a külföldön élő komponisták is. A pályázat négy részre oszlik: 1. Ünnepi előjáték zenekar számára (teljes vonós és kettős fuvós szeszemélyzet). Tartama 5—15 perc.

2. Kompozíció négyhangú vegyes kórus számára, orchester kísérettel, zongora, orgona számára is. Bibliái, vagy zsidó téma. Tartama legalább 20 perc.

3. Kórus két, vagy több hangú zenekarnak, iskolák és ifjúsági szervezetek számára, esetleg a kötelező hangszerekre.

4. Dalciklus, egy énekhangra, zongorakísérettel. Kardalok, kisebb kórus számára, instrumentumokkal.

A díjak 100—250 márkára rúgnak. A szöveg német, vagy héber lehet. Beküldési határidő 1937. január 15. A zsüri természetesen Németország vezető zsidó muzsikusaiból áll.

Miközben a németországi zsidók művészeti és kulturális ügyeiről tárgyaltak, a berlini Palesztina-hivatal közlést szövegezett arról, hogy hány zsidó hagyta el az utóbbi időben Németországot. 1936 első félévesztében Németországból 4396 személy jött a haifai kikötőn át az országba. Ehhez járul 327 bevándorló, akik mint turisták jöttek és Palesztinában állandó letelepedést kaptak. Ezenfelül ide kell még számítani azokat is, akik Németországban éltek, de itt nem kaptak honosságot és a hitleri rezsim alatt Palesztinába vándoroltak. Ezekkel együtt több, mint ötezer került Palesztinába.

Julius elseje óta máig körülbelül 2300 zsidó jött Németországból Palesztinába. Bizonyos német vidékeken, ahol az antiszemita agitáció különösen eredményes volt, már nem is laknak zsidók. A sziléziai Altberunból az összes zsidók — számszerint hetvenen — kivándoroltak.

MEGNYILT! MEGNYILT!

BERKOVITSNÉ

(Oradeáról)

orth. kóser étterme

BUCUREȘTI,

Str. Lipscani 7. Galerie Lafayette mögött

2400 hasáb, 1200 oldal, 35.000 cím-
szó, 2000 szöveggép a most meg-
jelent teljes, új, egykötetes**Révai
LEXIKON**32 lemez melléklet, 20 egészoldalas
színes térképpel, rendkívül erős kö-
tésben. Azonnal rendelve 480 lej, később 600 lej**Lepage-nál**Cluj
Postán utánvétellel.

Küszöbön áll az általános ostrom- állapot kihirdetése Palesztinában

Az angol gyarmatügyi miniszter megfenyíti az arabokat. A palesztinai arabok fokozottabb ellenállásra készülnek

A Jewish Agency adminisztratív bizottságának határozatai

London, szeptember 10. Mint már tegnapi számunkban jelentettük, a Jewish Agency adminisztratív bizottságának londoni ülészaka befejezést nyert. A bizottság több fontos határozatot hozott. A záróülésem határozati javaslatban foglalt állást a bizottság a politikai helyzettel szemben. Az elfogadott határozati javaslat első pontja a palesztinai arab terrortól szól és a rend és a nyugalom helyreállítását követeli a kormánytól. A második pont a zsidó bevándorlás kérdéséről szól, melyben követeli a bizottság, hogy a kormány hű maradjon az eddigi alapelvekhez és ne engedje azt politikai mérlegelésektől érinteni. A harmadik pontban a bizottság a palesztinai zsidó jüsv magatartását méltatja.

Ben Gurion nyilatkozata

A politikai határozatok elfogadása után Ben Gurion, a palesztinai exekutív elnöke emelkedett szólásra. Rámutatott arra, hogy nem mult még el véglegesen a bevándorlás felüggesztésének veszélye és az eddiginél is súlyosabb terrorcselekmények várhatók Palesztinában. A zsidók — mondotta Ben Gurion — hajlandók minden tekintetben segítségére lenni a közigazgatásnak a rend és a béke helyreállításában. Jóllehet az arabok kijelentették, hogy nem hajlandók a zsidókkal tárgyalásokat kezdeni, a zsidók továbbra is törekedni fognak a megegyezésre, a zsidó jogok megvédésére melletten anélkül, hogy az arab jogokat megörvidítsék. A palesztinai zsidók teljesíteni fogják kötelességüket és remélem, hogy a diaszpóra zsidói megteszik a magukat.

Ezután Newille Lasky, az angol zsidók képviselőtestületének elnöke az egész bizottság nevében nyilatkozatot olvasott fel, amely a Jewish Agency álláspontját szövegezi le a palesztinai eseményekkel és a kormány politikájával szemben. A nyilatkozat rámutat a palesztinai terroristák pusztításaira és a jüsv hősies magatartására, majd a palesztinai kormány magatartása fölött gyakorol kritikát. A nyilatkozat végül a Balfour-deklarációban és mandátumban vállalt kötelezettségek teljesítését követeli Angliától.

„Mifal bicaron ve-bitachon“

Lady Reading előterjesztésére a bizottság határozati javaslatot fogadott el, melyben felhatalmazza az exekutívét, hogy a zsidó nép válaszként „Mifal bicaron ve-bitachon“ (az erősítés és bizakodás műve) elnevezés alatt rendkívüli akciót szervezzen mindazon biztonsági intézkedések finanszírozására, amelyek a palesztinai jüsv által szenvedett károk csökkentéséhez és a palesztinai zsidó gazdasági pozíciók erősítéséhez és kibővítéséhez szükségesek. A bizottság kimondja, hogy a következő két hónapban a Mifal bicaron ve-bitachon prioritást élvez minden más gyűjtőakcióval szemben és ezen idő alatt minden külön-akció mellőzendő.

David ben Gurion, a palesztinai exekutív elnöke az adminisztratív bizottság ülészakának befejezése után repülőgépen visszautazott Palesztinába. Elutazása előtt újból találkozott Ormsby-Gore gyarmatügyi miniszterrel, akivel hosszabb tanácskozást folytatott.

A gyarmatügyi miniszter retünéstéklő nyilatkozata

Dill tábornoknak a palesztinai angol had-erők főparancsnokává történt kinevezése kapcsán Ormsby-Gore gyarmatügyi miniszter feltünéstéklő nyilatkozatot tett közzé, melyben hangsúlyozza, hogy a mandatárius hatalom nem engedheti meg, hogy folytassák Palesztinában azokat a terrorcselekményeket és fenyegetéseket, amelyekkel az arab vezetők befolyást akarnak gyakorolni az angol kormány politikájára. Igen energikus lépésekre van szükség, hogy a zavargások és kilengések a legrövidebb időn belül megszűnjenek Palesztinában. Ezért meggy újból divízió Palesztinába. Az angol kormány újból kijelenti, hogy igazságos és pártatlan politikát akar folytatni az arabokkal és a zsidókkal szemben, dolgozni akar az ország békéjéért és fejlődéséért és reméli, hogy a királyi bizottság Palesztinába mehet, mielőst helyreállt a nyugalom. A kormány nem gondol arra, hogy a Palesztina-mandatátumot feloldja. Anglia Palesztina-politikája megegyezik a népszövetségi mandátumbizottság fel-fogásával, amint azt 1930-ban leszögezték. Eszerint az angol kötelezettség az arabokkal és a zsidókkal szemben egyenlő politikai suly-

lyal bír és mindkét kötelezettség összeegyeztethető.

Az angol kormány nem tehet semmilyen engedélyt az erőszaknak. Az általános arab sztrájk provokáció volt a palesztinai angol autoritás ellen. Miután az erőszakosságok folytatódnak Nuri pasa közvetítő kísérlete meghiúsultnak tekinthető.

Ez a nyilatkozat a palesztinai arabok címére adresszál egyenes fenyegetésnek tekinthető és mélyreható változásokra mutat az angol politikában.

A hadügyminiszter nyilatkozata

Sir Thomas Inskip angol hadügyminiszter is nyilatkozott a Palesztinával kapcsolatos intézkedésekről. A hadügyminiszter a következőket mondotta:

— Olyan mandátumot igazgatunk Palesztinában, melyet zálogként kaptunk. Nagy türelmet tanusítottunk abban a törekvésünkben, hogy kiengeszteljünk egymással az arabokat és a zsidókat. Sajnos, a legfőbb arab bizottság által proklamált általános sztrájk kapcsán sok ember esett el. Négy hónap mult már el anélkül, hogy említésre méltó javulás állott volna be.

Nem lehet kétség a kormány világos kötelessége iránt, hogy minden további tárgyalás nélkül véget vessen a zavargásoknak, amelyek annyi emberéletbe kerültek

és oly sok kárt okoztak. A kormánynak fenn kell tartania az angol tekintélyt Palesztinában.

Jeruzsálem, szeptember 10. A gyarmatügyi miniszter Weizmannhoz intézett levelének és a kormány Palesztina katonai megszállására vonatkozó határozatának híre, nyomban értekezletet tartott a legfőbb arab bizottság, amelyen az általános sztrájk energikus folytatását határozták el, „míg meg nem mentik az országot“.

Ezt a határozatot jeladásnak tekintik az arab terror fokozására.

Az arab ellenállás

A Times jelentése szerint a palesztinai angol haderők megerősítésének és az ostrom-állapot közeli kihirdetésének híre nagy izgalmat keltett az arab körökben. Az arab vélemény felett újból kétségbeesés lett úrrá. A vezetők számolnak azzal, hogy az arabok legnagyobb erőfeszítése sem képes ellentállani az angol haderőnek, de még nagyobb elszánt-ságra fogja izgatni a tömegeket és olyan felkelés támad, amely más arab országokat is magával fog ragadni.

Az arab terrorbandák vezetői is titkos értekezletet tartottak, amelyen elhatározták a harc folytatását és kimondták, hogy nem bocsátkoznak tárgyalásokba az arab vezetők békejavaslatai felett.

Az arab politikusok és a terroristák kapcsolatai

A Daily Telegraph értesülése szerint az ostromállapot kihirdetése napok kérdése csupán és az összes előkészületek befejeződtek már ebben az irányban. A lap szerint az arab bandák Fanzit el Kankadyi, a hirheft terrorista vezetése alatt folytatják fokozottabb tevékenységüket. Az angol csapatok parancsot kaptak Fanzit el Kankadyi elfogatására.

Jaffában újból házkutatások voltak, melynek során olyan dokumentumokat találtak, amelyekből megállapítható, hogy a felelős arab pártvezetők összeköttetésben állanak a terroristákkal, amit eddig tagadásba vettek.

Az araboknak az utóbbi napokban újból súlyos veszteségeik voltak az angol csapatokkal vívott harcokban.

Szülők!**Figyelem!****Iskolások!**

Egyenruhákat olcsóbban, mint otthon készítve vásároljanak!

Komplett pepita ruha gallérokkal a**L. R. M. iskola és a****L. P. J. „ részére Lei 220-161**

Ünnepi, torna- és háztartási egyenruhák, valamint mindenféle iskolai felszerelés

**olcsóbban, mint akárhol
vásárolhatók a****Hercules Áruházban
Cluj, Calea Reg. Ferdinand No. 9.**

Az angol zsidóság tiltakozó gyűlés sorozata az angliai antiszemita bujtogatás ellen

Hogyan izgathat a zsidók ellen Sir Oswald Mosley, akinek zsidó a felesége

London, szeptember 10. Szombaton délután a Hyde Parkban a Board of Deputies nagyszabású tiltakozó gyűlést rendezett. A szabad ég alatt megtartott népgyűlésen az utóbbi hónapokban az angol zsidóság ellen megnyilatkozott tüntetésekkel szemben léptek fel és azon az angol zsidóság legkiválóbb vezetői is felszóltak. Az emelvényen az angol birodalmi lobogó mellett fehér selyemlobogó lengett, kék Mogen Daviddal beleszőve. A zsidó hallgatóság nagy tömege mellett 5000 nemzsidó résztvevő volt a népgyűlésnek, akik nagy figyelemmel hallgatták a gyűlés szónokait, Turner Semuelt, Captain Gerold S. Somant és P. Horowitzot. A gyűlés rendezőse tudtával adta, hogy minden szombaton hasonló tiltakozó gyűlést rendez az angol zsidóság elleni kampány leszerelésére. A beszédek elhangzása után a gyűlés elnöke felszóltotta a hallgatóságot, hogy kérdé-

seket intézzen a szónokokhoz, jelentkezés azonban nem akadt.

A szónoklatok hangoztatták, hogy a zsidók éppen olyan jó állampolgárai az országnak, mint másfelekezeti polgártársaik. Számokkal bizonyították, hogy a zsidók milyen mértékben vettek részt a világháborúban. A feketeingesek és más hasonló alakulatok gyűlölet-hadjárata arra szolgál, hogy a szenvedélyek felkorbácsolásával a hatalomhoz való utat megszerezzék maguknak. Különösen Sir Oswald Mosley támadták a szónokok, aki nem szégyenli magát zsidóellenes propagandát folytatni, holott zsidó a felesége.

— Rátz tábornok lett a magyar hadsereg vezérkari főnöke. Budapestről jelentik: Horthy kormányzó a hadsereg vezérkari főnökévé Rátz tábornokot nevezte ki.

Bezárták a Capsát...

Bucuresti, szeptember

A bucaresti bohémek utolsó állomása: a „Capsa“, lehuzta redőnyeit. A lemeszelt ablakra papirlapot ragasztottak ki, amelyen csak ennyit olvashatunk: „Átalakítás miatt zárva.“ Az átalakítás után azonban a régi, híres „Capsa“ helyét fényes étterem fogja elfoglalni.

A szenzációk „börzéje“ lezárta üzemét, az újságírók, munkanélküli intellektuelek, a „Parnassus“ koronázatlan fejedelmei elismert és meg nem értett költők találkozó helye, nincs többé.

Az új idők, elviszik a régi joviális, a kedélyes, a könnyelmű Bucurestii. Amióta a fasiszta sajtó „bizonyos sajtónak“ nevezi a sarindári demokrátikus sajtót, amióta a költészetben, irodalomban felütötte a fejét a politika a Capsa egymásmellé töltötte asztalait széthuzták, elválasztották egymástól s az újjonnan alakult klikkek nem érintkeztek egymással. Kék és zöldinges hűlőgömbök jártak az asztalok között, horogkeresztet kinnálva megvételre. Hol az egyik, hol a másik asztalnál ütötte fel a fejét az új szellem s komoly számított írók és költők nem szégyelltek nyilván s tüntetően olvasni a „Porunca Vremii“ című szemlylapot.

Most a kőművesek végeznek vele.

Pedig mennyi történelmi, politikai esemény, kormányalakító és buklató akciók szála vezetnek ebbe az alacsony, füstös kocszik terembe, hány puccsot, összeesküvést szöttek e kávéház valamelyik sötétebb sarkában. Hány költői mű, kritika és visszhangot verő politikai vagy társadalmi cikket inspiráltak ezek a füstös falak.

1871-ben a kávéház az első emeleten volt. A szedáni ütközet után német tisztekből álló csoport, Bülow herceg, a későbbi kancellár részvételével zeneszó mellett, nagy bankett keretében ünnepelte a győzelmet. A francia-barát bucaresti ifjúság kövekkel dobálta meg a kávéház ablakait s parázs tüntetést rendezett a németek ellen. A botránynak súlyos következményei voltak. I. Károly király, aki akkoriban a fejedelmi címet viselte, el akarta hagyni az országot. Ghica herceg, az akkori miniszterelnök, benyújtotta lemondását. A helyzetet Lascaur Catargiu mentette meg, akinek sikerült visszatartani a megsértett uralkodót, miután vállalta a nyugalm helyreállítását.

Az összerombolt emeleti helyiséget nem renoválták meg csak jóval később, úgy hogy a kávéház leköltözött a földszinti terembe, ahol máig úgy maradt.

Akkoriban Cogelniceanu, az öreg Ion Brațianu, Rosetti és az öreg Marghiloman voltak a törzsvendégek. Marghilomannak volt az ötlete a rumos törökkávét, amely azóta is az ő nevét viseli s legnépszerűbb itala a bucarestieknek.

A költők és az írók a „palota“ melletti „Kublernél“ találkoztak, a kispolgárok pedig „Riegiernél“. A Capsa eszkluzív lokálnak számított. Később az új politikai generáció ül a hosszú asztalok körül: Nicolae Filipescu, Tache Ionescu, Petre Carp, az ifjú Marghiloman. A semlegesség éveiben a Capsa körül zajlott, tombolt a politika. Az asztalok körül számos külföldi politikai ügynök forgolódott s igyekezett összeköttetésekhez jutni. A francia Richepin, a belga George Lorand, az olasz Montegazza márká ismert alakjai ide-oda cikáztak az asztalok között, amelyeknél külön szigeteket alkottak a liberálisok, a fákista demokraták, a konzervatívok. S a Capsában lett valójában elhatározva Románia-nak az antant-hoz való lecsatlakozása.

Ha valami szenzáció forrt, azt előbb tudták a Capsában, mint a szerkesztőségekben.

A háborúval együtt a demokrácia is bevonult a Capsába. Kübler helyén vaskereskedést nyitottak, a Riegler csödbe ment s a Capsa hosszuidőn át egyedüli kávéháza volt a fővárosnak, a lezüllett Picadillin kívül. A közönség csak a Calea Victoriáról

nézhetett be széles ablakain, mert a hosszú asztaloknál egyetlen szabad hely nem volt s ha lett is volna, a kispolgárt kinézték volna a bohémek, írók, újságírók, és politikusok.

Mielőtt kormányra került volna a nemzeti parasztpárt, a kávéház az ellenzéki politikusok főhadiszállása volt. Bocu Sever, Aurel Dobrescu, Madgearu, Mirto az újságíróknak százszor jelentették be a forradalmat, amíg egy szép napon átvették a hatalmat. De azután nem érezkedtek többé le a Capsáig. S a Capsa lassanként igazi bohém tanya lett. A fogyasztás nem volt kötelező, az öreg Mitica neví pincér jó „háverként“ beszélt a beérkező költőkkel és írókkal. Rebreanu egyenlő rangú kollegának tekintette itt a zülött és részeges Stan Palanea neví költőt. Itt nem számított a beérkezétség, a hirnév. Cezár Petrescu jó kolléga volt s hagyta megvágni magát a leégettől. Mihail Sadoveanu szerette az ablak melletti asztalnál elolvasni a lapokat, Stamatiade, ez a régi típusú költő a többi poéták gunyos mosolya közepette hangosan szokta szavalmi verseit. Az ijesztő fejű Mircea Damian a vacaresti börtönben töltött napokról mesélt. Minulescu a szonettjeit javitgatja, az óriás ter-

Egy londoni lap ismét Baldwin közeli lemondásának lehetőségéről ír

Neville Chamberlain lesz az új miniszterelnök?

London, szeptember 10. (Rador.) A News Chronicle ismét Baldwin lemondási terveinek hírével jön elő. A lap tudni véli, hogy ebben az esetben Chamberlain jelenlegi pénzügyminiszter venné át a miniszterelnökséget és Samuel Hoare lenne a

pénzügyminiszter. Hoare helyett viszont Winton Churchill venné át a tengerügyi hivatalt.

London, szeptember 10. (Rador.) Baldwin távollétében a miniszterelnöki teendőket Neville Chamberlain fogja ellátni.

Az arab és zsidó delegációk megrázó szózata Palesztina békéjéért a brüsszeli kongresszuson

Négyezer béke delegátus óriási méretű szimpátia tüntetése az arab-zsidó béke közp. Palesztinában — mondja a határozat

Brüsszel, szeptember 10. A brüsszeli békevilágkongresszus záróülésén négyezer ember vett részt és szavazta meg a világ összes országából érkezett delegátusok határozatait. A négyezer főnyi hallgatóságnak felejthetetlen élménye volt az a pillanat, amikor a világkongresszus elnöke Viscount Cecil of Chelwood a palesztinai zsidó és arab delegációk vezetőinek adta meg a szót.

A delegációk vezetői karonfogva jelentek meg a plénum előtt,

majd együtt mentek fel a szószékre, ahol előbb David Kowarski, a zsidó delegáció vezetője, rögtön utána pedig Nadzsib Juszuf, az arab delegáció vezetője olvasta fel az egyazon szövegű nyilatkozatot, mely a következőképpen hangzik: „A testvérgyilkosság kísértetei vetették árnyékukat hazánkra: négy hónapja él már Palesztina a vér és a tűz jegyében.

Békés zsidó munkástömegek, fegyvertelen asszonyok és gyermekek, emberséges munkájukat végző zsidó betegápoló nővérek estek a gyilkosok áldozatául. Megtévészett arab terroristákat löttek tömegesen agyon.

Sötét hatalmak a halálos gyűlölet szakadéka ásták a zsidó és az arab nép közé Palesztinában. Már ma élnek az arabok és zsidók a küszöbön álló világháború borzalmaiban.

A mi hazánk kicsi, de a nemzetközi politikai és gazdasági vonatkozások szempontjából világjelentősége van. A három kontinens határán fekvő Palesztina rendkívül fontosága a szárazföldi, tengeri és légi háború

szempontjából. Palesztina birtoka döntő jelentőségű lesz a közelkeleten eljövendő összecsapásokban. A két nemzet sorsa Palesztinával van összekötve.

A benszüllött arab lakosság a haza kemény földjét véres verejtékével évszázadok óta műveli. Az üldözött és kiebrudalt zsidó nép pedig pionirjai hallatlanul kemény munkájának segítségével a beözönlő zsidó menekültek felszabadítását készíti elő. Különösen az utóbbi négy év a szociális és gazdasági fellendülés gyors periódusát hozta magával, mely mind a két félnek, zsidónak és arabnak egyaránt a fejlődés lehetőségét biztosította. Ezzel Palesztina hosszú ideig mentesült a világháború hullámainól.

Ma azonban hazánk a háborús előkészületek áldozatává esett. Egy kis ország és két öreg gyenge nép vált a jövő háborúja bujtatóinak játékszerévé. A fajgyűlölet hulláma öntötte el Palesztinát még a jövő háborújának megkezdése előtt. Ezért lépünk mi, a világ béke palesztinai harcossai arabok és zsidók a nemzetközi hivatásos közvélemény szószékére az alábbi ünnepélyes nyilatkozatot meghirdetése végett:

Elég volt az elmúlt háború tragikus megérződtetéséből. Senki sem akarja vért még egyszer áldozatul adni. Utolsó erőnkől fogunk küzdeni minden olyan kísérlet ellen, mely hazánkat harmezővé akarja változtatni. A zsidók és arabok békésen akarják hazájukat felépíteni, produktív és békés munkában és a speciális megújulás jegyében.

Nem akarunk egyedül maradni erőfeszí-

A Cluj Megyei Pénzügyi Tisztviselők Szövetsége

A cluj-i pénzügyigazgatóság tisztviselői a Cluj Megyei Pénzügyi Tisztviselők Szövetségébe tömörülve megragadják a kedvező alkalmat, hogy meghívják a cluj-i közönséget

Táncestélyre,

melyet a Kereskedelmi Kamara (új palotája) termeiben Str. Regina Maria 51. sz. alatt rendeznek folyó év szeptember 12-én este.

Sok leleményességgel előkészítve, ez a mulatság a közönség általános tetszését fogja kiérdemelni, azokét, akiknek alkalmuk van sokszoros szórakoztató meglepetések által előidézett jókedvben egy estét eltölteni.

A kitünő zenét Comsa Pongratz kitünő zenekara szolgáltatja, amely kiválóan virradatig hangversenyez.

Ízletes buffet és kitünő italok a közönség igényét mindenben ki fogják elégíteni.

Igy elevenedett meg a Capsa asztalain között az ország minden ügye-baja, véleménye s kulissza-titkai.

Míg a kávéház mélyében egyedül ült magasra tornyosuló újságai között „marghilimányát“ szürcsölve, régi idők ittfelejtette, Ion Balota, öreg, leszegényedett bojár... legalább ötven éve — kis megszakításokkal — mindennap, ugyanannál az asztalnál...

S most, hogy a Capsát bezárták, ezek az emberek ott forgolódnak egész nap, tanács-talanul a kávéház előtti járdán, s szomorúan nézik a kőművesek pusztító munkáját. (h. o.)

téseinkkel. A tűz, mely Palesztinában lángol, könnyen határainkon túl is gyújtja. Ezért fordulunk mi ünnepélyesen a világ béke és a népek szolidaritásának igazi barátaihoz, az emberi kultúra bátor harcossaihoz, az egész világ szervezett munkások-társulataihoz, az összes dolgozó rétegekhez: támogassátok Palesztinát, segítsétek a zsidó és az arab népet, hogy hazáját békében és nyugodalomban felépítse!

Amikor a manifesztum felolvasása véget ért, a négyezer delegátus olyan hatalmas szimpátia-tüntetést rendezett Palesztina békéje mellett, hogy a konferenciát 10 perccel kellett függeszteni.

A kongresszus rendezőitől nyert értesülések alapján a Zsidó Távirati Iroda közli, hogy a palesztinai békebizottság 500 tagból áll, melyből 400 zsidó és 100 arab. A delegáció több irányban folytatott tárgyalásokat és elítélte a zsidó és arab kommunistáknak a palesztinai véres események fasiszta bujtatóikkal való együttműködését.

Alkoholisták, akik gyomorhurutban szenvednek, elvesztett étvágyukat napi kb. 150 gram természetes „Ferenc József“ keserűvíz használata folytán gyakran meglepő rövid idő alatt visszanyerik. Az orvosok ajánlják.

Megjelent

Michail Solochov

A Csendes Don III. (A kozákok lázadása)

! Most már kapható a teljes trilógia!

Az első nagy és elfogulatlan regény Oroszország átalakulásáról.

Világsiker!

EPOCHA könyvkiadó

Kapható minden könyvkereskedésben.

Olajháboru fenyeget Anglia és Amerika között a mosuli petróleum miatt

A világ nagykapitalistáinak harca a petróleum egyeduralmáért. Rickett és az angol-olasz olajbéke. A világ egyik legtekélyesebb olajcsatorna-hálózata Előázsiaiában

A Közel-Keleten összpontosul ujjában az olajháborúnak néhány nagyon fontos hadművelete. A Közel-Keletnek két fontos olajbázisa van: az egyik az Irak Petróleum, a másik a Mosul Oilfelds. Az előázsiai olaj körül már a világháboru előtt nagy konkurenciaharcok dúltak a világ két legnagyobb olajérdekeltsége között, azóta ezek az olajforrások csak emelkedtek jelentőségben.

Közvetlenül a lausannei konferencia után rendkívül heves olajháboru robbant ki az érdekeltek között. A hajdani Anglo-Perzian, amely azóta fölvetette az Anglo-Iranian nevet és az amerikai Standard Oil, amely nem nyugodott bele abba, hogy a török petróleum kizárólag az angol nagytőkének tejjeljen, hanem magának követelte a haszon egy részét, — hajba kaptak a szerződés fölött. S a két világvállalat marakodásában mindkét állam diplomáciája is kivette részét. Ez a petróleumháboru — amelynek elképesztő részletei alig ismeretesek a nagyközönség előtt — az utókorra vár a földadat, hogy a Downing Street titkos dossziéiból nyilvánosságra hozza azokat az adatokat, amelyek a harca — vonatkoznak — a háboru utáni korszak egyik legsötétebb fejezete. A kétmillió vállalat végül is kiegyezett egymással — miután mindkét oldalon sulyos milliók hullottak el, szerencsére nem emberéletben, hanem csak dollárokbán. Az angolok végül is nem tehettek egyebet, bevették az amerikaiakat az üzletbe, az előázsiai olaj kitermelésére négy vállalat alakult, mind a négy 23.75 százalékos részesedéssel, míg Gulbenkian, az arméniai olajmilliárdos 5 százalékos részesedést kapott. A négy koncern a következő: az Anglo-Iranian, amely nagyon közel áll köztudomás szerint az angol admirálisához s üzleti szempontjai mellett mindig mérlegeli az angol nagyvezékar érdekeit is, a Royal Dutch-Shell, egy angol-holland társaság, amelyben azonban az angolok játszó a vezető szerepet s amelynek élén Henry Deterding áll, az amerikai Standard Oil s végül a francia Compagnie Française des Pétroles, amelyben az állam erősen érdekelve van.

A 2000 kilométeres petróleumhálózat

A kartellháboru 1934-ben ért csak igazán véget s akkor vette kezdetét az olajkitermelés az iraki olajmezőkön. Kikukból vezetik a petróleumot Hadithán keresztül középtengeri kikötőkbe. Két export állomása van az iraki petróleumnak: az egyik az angol Haifa Palesztinában, a másik a francia Tripolis Libnonban. Haditháig kettős fővezeték húzódik, itt dolgoznak a főszivattyúk és a technikai iroda is itt van fölállítva, mind a négy társaság saját mérnökeket ültette be, akik a kitermelést ellenőrzik. Hadithából mindegyik társaság a saját vezetéken keresztül viszi a kikötőkbe a petróleumot. Utközben vannak kisebb szivattyúállomások, ellenőrző mérnökökkel. A vezetékek kiépítése tökéletes, minden egyes állomás rádióadóval van felszerelve, ugyhogy a legkisebb zavar esetén azonnal intézkedés történhet vagy a forrásoknál, vagy pedig a haditechnikai központban.

Az egész 1850 kilométer hosszú vezeték biztonságáról katonai repülőgépek gondoskodnak, 1935-ben közel négymillió tonna petróleumot termeltek ki az iraki olajmezőkön. A legkisebb volt ebből Franciaország részesedése, összesen 850 ezer tonna nyersolaj, de a franciák a többi iraki részvényektől vásárolták meg néhány száz tonna olajat. Az abesszin háboru alatt állandóan

iraki olajat kapott Olaszország is és ami a legérdekesebb, főleg az angoloktól vásárolt.

Olasz-angol együttműködés Amerika ellen

Az iraki petróleumforrásoknál állítólag még gazdagabb a mosuli, amely még mindig nincs teljesen üzemben, mert az érdekeltek társaságok marakodnak. Érthető, hogy Olaszország és Németország is fokozott érdeklődést mutat a mosuli olaj iránt. A mosuli olajmezők nagyrésze amerikai kezében volt s az amerikaiak nem akarták elkezdeni az olaj kitermelését, mert attól tartottak, hogy

lerontják az olaj árát. Csak hogy a mosuli olajoknál sulyos befolyása van a félállami olasz Azienda Generale Italiana Petrolinak. Az olaszoknak érthető okokból nem azonos az álláspontjuk az amerikaiakéval, akik a mosuli olajat szerették volna tartaléknak kezelni — s az olaszok eladták részesedésüket a Mosul Oilfeldnek, ami által az angol társaság megszerezte a részvények majoritását. Mindenesetre most az a helyzet, hogy mosuli olajforrások fölött angolok uralkodnak. Irak ellenőrzésében a pillanatban a mosuli olajkitermelést is. Az iraki petróleumtársaság alaptőkéje 6 és félmillió font, a mosulié négymillió font volt, de az angolok leszállították 1 millió 600 ezer fontra az alaptőkét, a kitermelés koncesszióját kiadták egy másik társaságnak, a British Oil Development-nek. Mellékesen meg kell említeni, hogy ebben a társaságban nagy szerepet játszott a legendás Rickett is, aki az abessziniai konfliktussal kapcsolatban tünt föl akkor, amikor megszerezte a nemlétező abesszin olajföldek koncesszióját egy amerikai és angol társaság részére. Rickett nevét szakkörökben éppen a mosuli petróleumüzlettel kapcsolatban jól ismerik.

KÜZGAZDASÁG

Háromhónapos átmeneti külkereskedelmi rendszert vezet be a kormány a már kiadott kompenzációs engedélyek likvidálására

Bucuresti, szeptember 10. (Az Új Kelet tud.) Beszámoltunk a Banca Nationalának ama újabb akciójáról, amellyel a kompenzációs kivétel és behozatal teljesen lehetlenné tette. Ujjabb bucaresti jelentések szerint ennek a magatartásnak az indoklására a jegybank vezetősége részben valutáris, részben pedig morális magyarázatra hivatkozik.

Valutáris szempontból hangoztatja a jegybank, hogy a kompenzációs rezsim hatalmas károkat okozott az ország kereskedelmi életének. Így annak ellenére, hogy külkereskedelmi mérlegünk kétfélmillió lej felesleggel zárult, a Banca Nationala valutamérlege ugyanezen időben másfélmillióárd lej deficitet tüntet fel. Ennek a három és félmillióárd lejes különbözethez a magyarázata a jegybank szerint egyedül a kompenzációs rendszerben rejlik, mely rendszer lehetővé tette, hogy az exportőrök az eladások után kapott devizák egy igen jelentékeny hányadát ne szolgáltatásuk be, hanem spekulációs céllal szabad kézből értékesítsék.

Morális szempontból amiatt tiltakozik a kompenzációs rezsim ellen a jegybank, mivel állítása szerint meggyőződött arról, hogy az utóbbi időben a kompenzációs engedélyek bizonyos egyének számára nyújtott gyors meggazdagodási lehetőséget jelentettek, amelynek kárát a fogyasztók szenvedték.

Természetes, hogy a jegybank betiltó intézkedései, illetve a garancialevek elfogadása terén tanúsított passzív rezisztenciája hatalmas arányú ellenállást váltott ki az érdekeltektől exportőrök és importőrök között. Ezek a kereskedők joggal hivatkozhatnak arra, hogy az engedélyt a

kormány erre illetékes gazdasági tanácsa nekik szabályszerűen megadta, ők a Banca Nationala részéről kért garancialevelet szabályszerűen benyújtották és ha ennek ellenére sem engedélyezik a kivételt, akkor az ebből származó káraiért az államot, illetve a jegybankot vonják felelősségre és a kártérítés perek özönét indítják meg a kincstár és a Banca Nationala ellen. Ennek a fenyegetésnek a komolyságát az illetékes hivatalos körök belátták és emiatt a kormány arrafelé fordult, hogy egy átmeneti rezsim beiktatásával a már kiadott kompenzációs engedélyek felhasználását lehetővé tegye.

Énftesülésünk szerint arról van szó, hogy a szerzett jogok tiszteletben tartásának elve alapján a kormány három hónapi időt engedélyez a már jóváhagyott kompenzációs export és import lebonyolítására. Ez az átmeneti rendszer mindössze három hónapig fog tartani.

Ami a jövőbeli új kompenzációs rendszert illeti, ennek alapvető elvei beavatott bucaresti körökben már közszájon forognak. Eszerint a Banca Nationala a következő feltételek mellett hajlandó csak hozzájárulását adni:

1. A gyöngye valutájú országokba irányuló kivétel ne kompenzációval, hanem exportprémiumok nyújtásával segítsék elő.
2. Kompenzációs exportot azon országok felé irányítsuk, amelyekben a kiviendő árumak nincs rendes piaca. Ez esetben a jegybanknak beszolgáltatandó devizák mennyiségét a jegybank fogja előzetesen megállapítani.
3. Oly árukra, amelyeknek valamelyik erős valutájú országban már rendes piaca van, ne adjon ki a kormány kompenzációs kiviteli engedélyt.

Az eddigi iparendedélyeknek ujjakkal való kicserélése ügyében közöljük, hogy a munkaügyi minisztériumnak 1936 augusztus hó 22-én kelt 59.009. számú felhívása is, csak a saját műhellyel bíró és 10-nél kevesebb munkást, illetve 20 lóerőnél kevesebb hajtóerőt használó kisiparosokhoz (mészeri) van intézve, úgy, hogy az ezen kereteket meghaladó üzemekre a kicserélés nem vonatkoztathatik. Vonatkozik azonban az összes üzemi munkás alkalmazottak szakmai képzéséről szóló eddigi igazolványainak (munkakönyveinek) kicserélésére. Az eziránti kérvények f. évi október 30-ig nyújtandók be az illetékes munkakamarákhoz. A kérvényhez csatolandók: szakmai képzésüket igazoló iratok eredetiben és 50 lej kicserélési taxának a munkásbiztosítási pénztárnál történt befizetéséről szóló nyugta.

Életbeléptek az új egészségügyi illetékek

Egészségügyi taxák. Az egészségügyi törvény 519. szakasza előírja, hogy az egészségügyi szolgálat anyagi szükségleteinek fedezésére a megyék és városok speciális alapokat tartoznak létesíteni. Ezen alapok bevételeinek mikénti kivetéséről és behajtásáról a Monitorul Oficial 1936 szeptember 3-án kelt 205. számú Regulament intézkedik.

Eszerint az egészségügyi ellenőrzés alá eső iparvállalatokra a következő taxák vehetők ki és hajthatók be:

a) Egy működési engedély-taxa, mely egyszersmindenkorra szedetik és a vállalatok létesítése, illetve új helyiségbe való költözés, alkalmából fizetendik.

b) Egy állandó ellenőrzési taxa, mely évente vettetik ki és negyedévenként fizetendő éppuigy, mint az egyenesadók.

A működési engedélytaxa 100—10.000 lej keretben van megállapítva és esetenként a városi, illetve a megyei főorvosok vetik ki az illető vállalatok nagyságához képest és egyszerre fizetendő.

Az évi ellenőrzési taxa 3%-ban van megállapítva a vállalati helyiségek bérleti értéke után. (Hasonló a városok által szedett telepedőadóhoz). Ezt a taxát — első fokban — a városi, illetve a megyei egészségügyi hivatalok mellett működő és külön e célra létesített beszedő hivatalok ellenőrei vetik ki, előzetesen beadott vallomások és helyszíni megállapítások tekintetével, az egyenesadók kivetésére előírt eljárással. Az elsőfoku kivétel ugyanacsak az egészségügyi hivatalok mellett működő fellebbezési bizottságokhoz fellebbezhető meg. A taxa negyedévi részletekben esedékes.

MEGHOSSZABBITJÁK A KEDVEZMÉNYES TÚZIFATARIFÁT? Mint ismeretes, a CFR leszállított tarifát léptették életbe a városok jaellátása végett. A kedvezmény április 1. és szeptember 15. között volt érvényben, de lehetséges, hogy azt meghosszabbítják, mivel a vasutak nem tudták megfelelő számú vasuti kocsit rendelkezésre bocsátani.

A román-magyar kereskedelmi tárgyalások végül befejezést nyertek. Az új egyezmény egy a kivétel és behozatal, mint a fizetések teljesítése tekintetében előnyösebb feltételeket tartalmaz az eddiginél. Többek között bizonyos mértékben lehetővé teszi a régi tartozások és követelések likvidálását is. Tuzifa kiviteli kontingensünk pedig lényegesen emelkedett.

Nemzetközi szervezetbe tömörültek a cipőgyárak. A cipőgyárak nemzetközi szakmai szervezetének létrehozására élénk akció indult, melynek során terbe vették, hogy Zürichben központi irodát állítsanak fel. Ennek feladata lesz az egységes érdekvédelmen kívül a termelési eljárások egységesítése. A nemrég tartott gyűlésen tiltakoztak a Bata koncern azon akciója ellen, hogy teherkocsikon javító műhelyeket járát a falukban.

Orvos! Mérnök! Gyár!

Minden német (25% redukción), francia, stb. folyóirat és könyv megrendelhető és előfizethető Lepagena! Cluj. A lapokat közvetlenül kapja a kiadótl. Kérjen ingyen jegyzéket Lepagena! Cluj, jelezve, mely szakma érdekl.

Részletek egy meggyógyult ember leveléből, mely sok embert érdekelhet...

G. Sándor aradi kistisztviselő többek között a következőket írja nekünk: ... 13 évig majdnem állandó betegkedés után szabadított meg egy „Gastro D” kura már-már gyógyíthatatlannak hitt sulyos gyomorbajomtól. A folytonos kopálástól annyira lesoványodtam és legyengültem, hogy már csak árnyéka voltam régebbi önmagamnak, amikor szemembe ötlött a lapokban megjelent közlemény a világhíri amerikai „Gastro D” gyógyszeréről. Megrendeltem és már az első napok után feltűnően jobban éreztem magamat, elkezdtem rendszeresen étkezni és visszanyertem régi életerőmet és kedvemem ...

„Gastro D” kapható az ország minden gyógyszerertárában és drogériájában, vagy postán megrendelhető 180 lej utánvót mellett Császár E. gyógyszerertárában Bucuresti, Calea Victoriei 124.

Aki meg akarja ismerni a eionista mozgalmak okait, előzményeit és vezető egyéniségét, olvassa el SZABÓ IMRE

UJ ZSIDÓK

című, a napokban megjelenő 180 oldalas kötetét.

Moses Hess — A. D. Gordon — Herzl Tivadar — I. Trumpeldor — Rachel

érdekes, szórakoztató és tanulságos életrajza

Ifjúsági csoportok, iskolák, kulturegyletek husznál több példány megrendelése esetén jelentékeny árkedvezményt kapnak. Megrendeléseket pontosan elintézi az Új Kelet könyvcsatláya Cluj, Str. Barca L. Pop 18.

Mi van Maniu intranzigens magatartása mögött?

A nemzeti parasztpárt számol egy átmeneti jobboldali kormány eshetőségével is

Cluj, szeptember 10. A nemzeti parasztpárti küldetés, amely engedékenyebb álláspontot próbált Sovatan rávenni Maniut, dolga véget ért. Maradt tehát minden a régi: formailag és kifelé megőrzte egységét a legnagyobb tömegre támaszkodó párt, de a koncepcióban, ideológiában egymáshoz közelálló pártvezetők halálisan szembeállítják egymással egy kérdés, amelyet ma még körülírni is nehezen lehet.

Normális körülmények között is szomorú jelenség volna ez, hiszen arról a politikai alakulatról van szó, amely nyolc esztendővel ezelőtt egy egész országnak egy nyugatibb szellem, emberségesebb állapotok és az őszinte demokrácia megteremtése iránti kiábrándítását vitte a hatalomra. Az adott körülmények között azonban az ugynevezett „Maniu-kérdés” nem a nemzeti parasztpárt első ügye többé. Nem arról van szó csupán, hogy ez vagy amaz a felfogás irányítsa a párt akcióit, hogy Mihailache vagy Maniu álljon a párt élén. Az ország sajátos politikai viszonyai hozzák magukkal, hogy Maniu személyén és magatartásán az ország közeli és távolabbi politikai jövője fordulhat meg. Az ország sajátos politikai viszonyai hozzák magukkal, hogy Maniu szavától függhet az: vajjon a belpolitikai mérleg serpenyője a demokrácia és a szabadságjogok fenntartása felé fordul-e vagy pedig szabad utat törnek azok az áramlatok, amelyek az elnyomatást és szennvedést hozzák magukkal.

Mit jelent Maniu akciója

A nemzeti parasztpárti vezetőtől, akivel a szövetségi látogatás alkalmából beszélünk, mindenképp is azt kérdeztük meg: szabad-e a párt ardeali szárnyának vállalni ezt a kockázatot és az ebből adódó történelmi felelősséget.

— A közvélemény nagyrésze — hangzott a válasz — tévesen itéli meg Maniu akcióit. Sokan személyes szempontokat keresnek mögötte, holott az, aki Maniu politikai multját ismeri, könnyen elképzelheti, hogy a volt miniszterelnök nem az az ember, aki multját és presztizsét egy személyes akció holtvágányára engedné futni.

— Aljón tehát tisztán: nem személyi és nem is taktikai, hanem elvi állásfoglalásról van szó. Maniu mindenképp is meg van győződve arról, hogy monarchikus rend csak úgy maradhat fenn és csak abban az esetben teljesítheti hivatását.

A monarchikus rend elkerülhetetlenül bizonyos dekorumot jelent és a dekorumnak érintetlennek kell maradnia.

— De ami még ennél is lényegesebb: nem áll az, mintha Maniu magatartása és a demokrácia fejlődés szükségességei között ellentmondás volna. Ellenkezőleg. Demokrácia kormányzást csak alkotmányos szellemben lehet elképzelni, amelynek lényege: a király uralkodik és a kormány kormányoz.

Mi történne, ha a nemzeti parasztpárt kormányra kerülne

— Mi történne, ha a nemzeti parasztpárt ilyen körülmények között kerülne hatalomra most, a mai zilált körülmények között? Megfontolva önállóságát és akciószabadságát, a párt képtelen volna helyreállítani a rendet és megfelelő reformokkal ellensúlyozni azokat az örült áramlatokat, amelyeket a jobboldali szervezetek agitációja teremtett meg.

A kormány ilyen körülmények között az első 24 órában elveszítené erkölcsi hitelét és néhány hónapon belül lejárna magát. Vele együtt véglegesen kimerülne a demokrácia utolsó erőforrásai és helyrehozhatatlanul kompromittálna a demokrácia rendszer gondolata is. Szélesre nyílnának a kapuk a jobboldali áramlatok számára, amelyek semmilyen ellenállásra nem találhatnak többé.

— Számunkra tehát ez a kérdés adódik: tartunk-e ki és ebben az esetben talán alkalmasat adunk a jobboldalnak arra, hogy kompromittálja magát egy rövid kormányzásban — hogy azután szabadon vágjunk

— H. Devocsari Anci mozgásművészeti iskolájában a tanítás szeptember 15-én kezdődik. Beiratások, előjegyzések egész nap a Regele Ferdinand 25 (főpostával szemben) alatti iskolában. Testformáló torna, gyógytorna, ritmika, plasztika, dinamika. Tanterv-készítők felvétele okt. 1-ig bezárólag. Telefon 980.

utat az ország jobb jövője számára —, vagy pedig fogadjuk el a hatalmat úgy, ahogy azt ma adják és ezzel vigyük végső romlásba pártunkat? A választás számunkra egyszerű. Nem vágyunk pillanatnyi örömökre. Egyikünket sem fűti az óhaj, hogy a kegyelmi címet minél hamarabb és minden áron is, megszerezze. Ennél fogva várunk. Várunk és kitartunk álláspontunk mellett.

A párt ardeali szárnya nem kapható koncesszióra
— Azok, akik azt hiszik, hogy ebben a

OFFENBACH csodás zenéje, CONCHITA MONTENEGRO játéka.
Káprázatos rendezés. Pazar toalettek. Mesés revüjelenetek.

Ma, pénteken premier Párisi élet

A bucaresti „Aro” premiermozgó szennőnyitó slágere. Csak pár napig a ROYAL slágermozgóban!

Minden filmhez: A legújabb Fox világhírű és „Romániai aktualitások” című szenzációs pótkép.

kérdésben a párt ardeali szárnya valamely koncesszióra kapható volna, mélysegesen tévednek. Maniu négyszer volt az ország miniszterelnöke. Sem címek, sem rangok nem igen csábítják többé. Es nem valószínű, hogy karrierjét hajlandó volna élete alkonyán csufos kompromisszummal lezárni.

Eddig szól a pártvezető nyilatkozata. Nem a nyilvánosság számára adódott és éppen ezért különösképpen érdekes. Más kérdés azután, hogy a nyilatkozatnak igaza van-e és különösképpen nyugtalanítónak nyitva marad a kérdés: vajjon a várakozó álláspontra helyezkedő nemzeti parasztpártnak lesz-e ereje annak idején megbirkózni az előreengedett jobboldallal? (k. r.)

Spanyolországból visszamenekült német zsidók hajmeresztő nyomora a Harmadik Birodalomban

Azonnal kiutasítják, vagy külön munkatáborba zárják a menekülteket. Néhány megdöbbentő eset

Basel, szeptember 10. A Basler Nachrichten drámai részleteket közöl a Spanyolországból Németországba visszamenekült zsidók szenvedéseiről, akik a spanyol polgárháborúban mindent elvesztettek, amit 1933-ban kimenekítettek és most kénytelenek voltak Németországba visszatérni. A lap a következőket írja:

„Eddig a menekült vonatok 100 zsidót hoztak Münchenbe, akik 1933-ban távoztak Spanyolországból. Mindannyiukat Kufsteinban vagy Münchenben tartóztatta le a Gestapo és tudtukra adták, hogy rövid időn belül el kell hagyniok Németországot, különben külön e célra felállítandó koncentrációs lágerbe zárják be őket. Ezeket a szerencsétleneket Németország spanyolországi követe bízta arra, hogy sürgősen utazzanak, mert későbbi időpontban már nem tudnak vonatokat bocsájtani rendelkezésükre. A Gestapo nem hajlandó tudomást venni arról, hogy az országáról-országra üldözött zsidókat külképviseleti fórum utasította Né-

metországba és a szegény ördögöket arra kényszerítik, hogy két-három napon belül elhagyják az országot.

A menekültek között már néhány súlyos megbetegedés is előfordult. Egy idős, tuberkulotikus hölgyet Németországban kellett volna megoperálni, a Gestapo erre azonban nem hagyott időt és a beteget súlyos állapotban Svájcba kellett szállítani. Egy szívbeteg 65 éves asszonyt súlyos állapotban kórházba szállítottak. A Gestapo azonban kijelentette, hogy nem hajlandó három napnál tovább tartózkodási engedélyt adni számára. Amikor a beteg szállítható, azonnal el kell hagynia az országot. Naponta újabb és újabb esetek adódnak. A müncheni hitközség a menekültek rendelkezésére bocsájtotta tanácstermet, ahol a menekültek egy-két napot a földön aludva töltenek. A zsidó hatóságok mindent elkövetnek, hogy olyan országokba szállítsák a szerencsétleneket, ahol megtűrik jelenlétüket.”

Hitler nürnbergi proklamációjában a gyarmatok visszaadását követelte

A kancellár szerint a „béke fenntartása” érdekében rendelték el a katonai szolgálati idő felemelését. Új gazdasági programot adott a Führer

A Times szerint az angol közvélemény nem veszi komolyan Németország gyarmati követeléseit

Nürnberg, szeptember 10. (Rador.) A nemzeti szocialista kongresszus előtt felolvasott proklamációjában Hitler kancellár rámutatott a Németország által elért fejlődésre, amit a nemzeti szocialista-párt programjának köszönhet, annak négyévi kormányzása eredményeképp. Hitler leszegyezte, hogy szem előtt kell mindíg tartani, hogy Németországnak gyarmatokra és nyersanyagra van szüksége. Békeben akar maradni, de értsék meg igényeit és elégítsék ki azokat. Németország jóviszonyt akar az összes államokkal és szomszédjaival. A béke fenntartása céljából hozta Németország a katonai szolgálati idő felemelésére vonatkozó intézkedését is.

A városban hatalmas lelkesedés uralkodik, mindenütt melegen ünneplik a kancellárt.

A Reuter londoni jelentése szerint Hitler proklamációja, amelyben gyarmatokat kér Németországnak, igen élénk kommentárokat provokált az angol sajtóban. A Times szerint a közvélemény nem fogja sohasem komolyan venni a gyarmatok visszaadását, csupán általános megegyezés keretében és csak ha Németország gyakorlatban lemondana a háborúról, mint politikai eszközről. Ha engedményeket tennének számára, ez valóságos felhívás lenne arra, hogy holnap még nagyobb igényekkel lépjen fel.

A konzervatív Morning Post kijelenti, hogy ha az angol kormány ahelyett, hogy tárgyalt volna Hitlerrel, kijelentette volna, hogy nem fog semmilyen körülmények között sem lemondani gyarmatairól, a nürnbergi proklamáció minden bizonytalanságot nem hangzott volna el.

A D. N. B. jelentése szerint a német lapok hosszasan kommentálják a Führer tegnapi proklamációját. Így a Völkischer Beobachter többek között azt írja, hogy a proklamáció az új gazdasági programot

tartalmazza, amit a nemzeti szocialista rezsim szokásos energiájával fognak megvalósítani. A szükséges intézkedéseket meg is szövegezték már is. Németország nem fog lemondani gyarmati követeléseiről, hogy lakossága élelmiszerét saját területének forrásain kívül is biztosíthassa hogy kivételét fejleszthesse és hogy csak a feltétlenül szükséges behozatalra szoruljon. Ezek a tervgazdasági mozgatópontjai, minden más szempontot ennek alá kell vetni.

A Deutsche Allgemeine Zeitung szerint a német program kedvezőtlen benyomást fog kelteni külföldön és különösen azokban az országokban, amelyek eddig megfosztották Németországot a nyersanyagoktól és amelyeknek tekintetbe fog kelleni venni annak szükségességét, hogy lemondjanak a nyersanyagok egy részének elhelyezéséről.

Kedvező eredménnyel végződtek Avenol és Mussolini tárgyalásai

Róma, szeptember 10. (Rador.) Mussolini tegnap este kihallgatáson fogadta Avenol népszövetségi főtitkárát. A népszövetségi főtitkár ma este Genfbe utazik. A Mussolinival folytatott találkozás megerősítette Avenolban Ciano gróffal előzőleg folytatott beszélgetés által keltett kedvező benyomást. Azonkívül, hogy Olaszország részt fog venni a genfi összejöveteleken, semmi pontosat nem tudnak a beszélgetés tárgyáról.

— **Összeszürkált holttest a kut mellett.** Turnu-Severinből jelentik: A Turnu-Severin — Craiova uton Tamna állomással szemben egy kut mellett összeszürkált, parasztruhába öltözött holttestet találtak a járőrök. Megállapították, hogy a halott Constantinescu Voiloid parasztagdával azonos, akit ismeretlen tettesek több kézzúrálással megölték. A rendőrség nyomoz a tettesek után.

— **A világ legöregebb lova** most mult ki az angliai Borcham Woodban. A ló, amelyet Jumbónak hívtak, 40 évet élt. A szakértők szerint egyes lovak 48 évet is élnek. A 40 éves Jumbo fejét kipreparálják és muzeumban helyezik el.

— **A repülők és a fogfájás.** A repülők sokkal többet szenvedtek fogfájástól, mint azok a halandók, akik sohasem utaznak repülőgépen. A japán és angol fogorvosok egybenhangzó megállapítása szerint minden fognak van egy idege, amelyet károsan befolyásol az atmoszféra-változás. Geoffrey Pick, híres angol repülő kijelentette, hogy a fogorvosoknak igazuk van, mert repülés közben ő is gyakran szenvedett fogfájástól, de mihelyst földet ért, a fogfájás megszűnt.

— **Szunyogtenyészetet rendeztek be Kaliforniában.** E célra épített házban tenyészítik a szunyogokat, mégpedig azokat a fajtaikat, amelyek a maláriát terjesztik. A szunyogok mérgező anyagából maláriaelenes szérumot készítenek a tudósok. A szérum erős átmeneti láz okoz, de immunissá teszi az embert a maláriával szemben. Amerika kórházaiban most vezetik be a malária elleni új védőoltásokat.

— **Kétezeröttszáz éves erődítmény.** Varsói jelentés szerint Lengyelország Znin kerületében, Biskupinto egyik mocsaras félszigetén, ásások során a vaskor elejéről (Krisztus előtt 700-400) származó erődítményt tártak fel. A leletek a tözeges talaj jó állapotban őrizte meg. A tözég körülvette a fából épült uccákat, a sáncokat és a szalmából készült kunyhók belsejét és konzerválta azokat. A romokon világosan látszik, hogy az erődöt annakidején előre kidolgozott tervek alapján készítették. Az uccák mind párhuzamosak és kelet-nyugati irányban haladnak, beletorkolnak a félsziget szélén körülfutó körutba. Valamennyi háznak a bejárata fűdélnyílással nyílt. Minden házban van egy előszoba és egy lakoszoba. Az egész telepet fából készült védőpálcák vette körül. A pálcák egymás mellé sorakozó négyzetes rekeszekből áll. A rekeszeket földdel töltötték meg. A föltárt leletek igen gazdagok szerves anyagokból, csontból, szaruból, fából készült tárgyakból. Sok bronz-, vas- és üvegtárgyat is találtak.

Lawrence ezredes utóda: a még titokzatosabb Glubb őrnagy?

Mi van a francia-afrikai arab mozgolódások hátterében

Párizs, szeptember 10. Mégis csak azoknak van igazuk, akik szerint Lawrence ezredes, az Intelligence Service és a szüntelen forrongó Arabia titokzatos embere nem halt meg. A Lawrence-fajta emberek nem halnak ki valami könnyen. Még ki is nőtt a fű a ködös londoni országút áldozatának sírján, már is ott áll egy másik ember az őrhelyén, kint a sivatagokban, a Kipling által megénekelte végtelen Birodalom határain s oda se néz a lova körül sikló beduin pusztagolyóknak... Lawrence ezredes meghalt, de el utóda, Glubb őrnagy, a Szahara új, talán még elődjénél is jobban rettegett fejedelme...

Rejtélyes gyilkosság

Abesszinián után most Spanyolország szerepel a történelem véres napirendjén. De a két világeseménytől függetlenül, szüntelen bevezített magáról a kitörni készülő arab feszültség. Palesztina hónapok óta permanens polgárháború lánzában ég, hétről-hétre növekszik a gyilkos küzdelmekben elhullott áldozatok száma s mint a legújabb események mutatják, kezd átcsapni a forradalmi hangulat, vagy legalább is titokzatos erőknél érdekében áll, hogy átszajjon az elégedetlenség a francia Afrika arab tömegeire is. Néhány héttel ezelőtt, templomból jövet bér-gyilkosok leszárták a francia mohamedánuság rópásztorát, az algiri főmuftit s az egyik néhány napi nyomozás után elfogott gyilkos különös vallomásaival a legelőkelőbb helybeli arab előkelőségeket hozta gyanuba. A vallomását követő meglepetésszerű letartóztatások hatalmas elégedetlenséget okoztak az algiriak körében s néhány hétig nehéz helyzetbe kerültek a francia gyarmati hatóságok. Azután kiderült, hogy a letartóztatott gyilkos alapalanul vádolta meg a gyanuba vett arab személyiségeket, úgyhogy ezek rövidesen szabadságra is kerültek s ezzel a mind fenyegetőbb tömegelégedetlenség pillanatnyilag lecsillapodott. A gyilkos, azontul, hogy beismerte a főmufti meggyilkolását, összes többi vallomását visszavonta.

De nem mondta meg a vizsgálóbíróknak, hogy miért ölte meg az általánosan tisztelt aggastyánt s azt se, hogy miért akarta ügyébe keverni az algiri muzulmán előkelőségeket s ezt követően mi érdeke volt az itteni arab lakosság fellázításában?

Algírban és Oranban az első szenzációk elmulása óta egyhelyben mozog a nyomozás, de annál érdekesebb hírek járnak az egész világ fővárosának tekinthető Párizst, arról, hogy kik adtak fegyvert a furcsa viselkedésű algiri provokátor kezébe.

S így például nyíltan beszélnek arról, hogy a tragikusan elhunyt Lawrence ezredes helyébe az Intelligence Service új embert állított, akinek missziója bármily áron, bármily eszközzel megvédeni a Világbirodalom érdekeit s akinek a neve: Glubb őrnagy.

A halál már megoldotta Lawrence titkát. Ez a szürke, szikszavú angol katona azért tudta úgy befolyásolni az arab népeket, mert maga is teljesen arababbá változott. Bőrt kicseréltette a homoksvatag égető melege, elfelejtve Shakespeare Oxfordban finomodott nyelvét, úgy beszélt a legkülönbözőbb arab tájszólásokat, mint akármelyik öreg beduin s még személyes szokásaiban is sivatagi emberé vált. Így azután minden elődjénél jobban tudta rákényszeríteni ezeket az egyébként fékezhetetlen népeket a világokat kormányzó angol gyarmati politika messzenézó akaratát.

Glubb őrnagy sikerrel alkalmazza most a néhai Lawrence bevált módszereit. Ezekkel ezelőtt teljesen kiszakította magát európai környezetéből, szellős arab ruhákat visel, szabad ég alatt alszik s ha nagynéha bejön valamelyik gyarmati nagyvárosba, a kórházak fehérsége épúgy hunyorogtatja a végtelen homoktenger egyhangúságához szokott szeméit, mint egy kulturált hírből sem ismerő arab törzsfőnökét

A új Lawrence

Az ő népszerűsége egyesek szerint már jóval túlhaladja Lawrence-ét, Glubb őrnagyot szeretik az arabok, testvérüknek tartják, erősebb testvérüknek, aki oltalmazza, megvédi őket, néha még maguk az angolok ellen is s akit nem félelemből tisztelnek, hanem szeretetből. Ezek az arab törzsek ma is nomád, pásztoréletet élnek, primitív viszonyaik rengeteg civódásra, sokszor még gyilkos testvérháborúra vezetnek, de amióta Lawrence utóda vigyáz a sivatagban, megszületett a jog-évd a vándorló, harcias törzsek között

Persze minden népszerűség, sőt maga az igazságos bíró szerepe is csak eszköz az Intelligence Service hallatlanul ügyes új ügye-kezeiben, messzi nagy angol célok eléré-

se érdekében, amelyeket egyelőre tisztán nem lát senki, de amelyekre előbb-utóbb talán fényt vethet még az algiri főpap rejtélyes halála.

Egyeseknek Párizsban például az a véleménye, hogy az algiri dráma és a palesztinai események között szoros az összefüggés. A palesztinai zavarok mögött komoly, angol világhíradalmi érdekekkel egyéb pontokon is ellenkező nagyhatalmi akciókat sejt a mindent látó, halló és tudó Intelligence Service a régi taktikájához hiven, a legkevesebb véraldozattal s anyagi erőfeszítéssel igyekszik elsimítani a bonyodalmakat. Az Intelligence Service tapasztalatból tudja, hogy az idő mindig a hatalmas Angliának dolgozik s ezért minden módon igyekszik elszigetelni a külső arab világtól a palesztinai forrongókat. Ha a szentföldi arabok segítségét kapnának Jordánnon-tuli fajttestvéreiktől, egyszerre bizonytalanná válnék a szezi csatorna nyugodt angol birtoklása s a híres „indiai út” sorsa s Anglia oly sakkhúzásokra kényyszerülne, amely világbonyodalmakat eredményezne. Az Intelligence Service feladata viszont a végzetessé válható zökkenések elkerülése.

IS éppen ezért akcióba lépett a titokzatos Glubb őrnagy.

Hatalmas személyi varázsát latba vetve, kivitte a transzjordániai törzsfőnökök szemlencsét. A sivatagi beduinok, ha szimpátiával is kísérik palesztinai fajttestvéreik mozgalmát, de attól távolmaradnak, se pénzrel, se fegyverrel nem segítik őket s így a Tel-Avivból elindult tüzvész megállt a bibliai folyó partjainál.

Az Intelligence Service jól számított, a forrongás így lassanként elveszti erejét s végül lecsillapodik

Hogy mi módon vitte ki akaratát a törzsfőnököknél Glubb őrnagy, az ép annyira az ő titka marad, mint ahogy Lawrence lépéseit is szüntelen sűrű homály borította.

Mind többen hangoztatják azonban Párizsban, hogy a Transzjordániában visszatartott arab feszültséget a francia-arab világban igyeksenek rejtélyes kezek levezetni, az angol gyarmati területről francia terület felé irányítva a valahol kitörni készülő muzulmán vihart. Anglia és Franciaország a kontinensen két barátságos nagyhatalom, sőt még szövetségesek is, de a gyarmatokon, e minden pillanatban robbanással fenyegető dinamitoshordók felett nincs barátság.

Glubb őrnagy dolgozik.

Azt mondják egyesek, hogy Lawrence utóda 35-40 körül, szeldarucu, egyáltalán nem katonás külsejű ember. És természetesen szikszavú, valamint lelkes golfjátékos.

Mások szerint nincs is Glubb őrnagy, az egész csak a kimeríthetetlen fantáziájú, elpusztíthatatlan, ezerarcu Lawrence újabb ötlete.

SPORT

A Haggibbor által rendezendő tenisz-csapatversenyen Románia legjobb zsidó teniszezői találkoznak

Ifjúsági egyéni szám is lesz a verseny keretében

Cluj, szeptember 10. (Az Uj Kelet tud.) Folyó hó 11-13-án rendezi meg a Haggibbor az országos „Makkabi teniszcsapatversenyt” a Calea Gen. Marechal Foch ucca 117 szám alatti teniszpályán, melyre az összes számottevő zsidó sportegyesületek beérkezésére számítanak. A verseny favoritjai, a rendező egyesületen kívül, a cernaui és oradeai Makkabi sportegyesületek, valamint a sighetli Sámson között igen izgalmas küzdelmekre van kilátás s bizonyára nagyszámu nézőt

fognak csábítani a szép és fair mérkőzések, már csak azért is, mert a verseny egyben társadalmi megnyilatkozásnak is számít, lévén az a Makkabi Szövetségnek, tehát a cionista világszervezetnek hivatalos rendezvénye. A csapatversenyen kívül ifjúsági egyéni verseny is lesz, melyen szintén több vidéki versenyző indul. A versenypropaganda célt is szolgál és ezért a rendezőség minimális belépőjegyeket állapított meg.

Auer-Barátki-Rafinszki belső hármassal jön a CFR Clujra

Nagy küzdelem lesz a CFR-Universitatea mérkőzésén

Cluj, szeptember 10. (Az Uj Kelet tud.) A vasárnapi forduló Cluj számára a szezon egyik legérdekesebb mérkőzését biztosította. A bucuresti CFR ma a Nemzeti Bajnokság egyik legjelentősebb játékerőt képviselő együttese. A csapatnak különösen a csatársora elsőrangú, ahol a belső trióban három olyan nemzetközi klasszisu játékos szerepel, mint Auer, Barátki és Rafinszki. Az a körülmény, hogy a csapat a két utolsó mérkőzésén balsikerrel szerepelt, csak annak a jele, hogy ezek a különböző temperamentumu játékosok még nem szoktak össze. A bucuresti kritika is megállapítja, hogy a harmadik mérkőzésen már sokkal egységesebb lesz ez a csatársor, mely sok gondot fog okozni az egyetemi csapat védelmének.

Az Universitatea ugyancsak vereségekkel indul a szezonban. Ez azonban nem jelenti azt, hogy az Universitatea nem képes egészen rendkívüli erőfeszítésekre. Az Universitatea csapatában sok képesség van, amelyeknek kibontakozását csak az együttes sorozatos balszerencséje akadályozza. Az Universitatea itthon mindig nehéz ellenfél és egészen bizonyos, hogy rendkívüli küzdelemre van a két csapat között kilátás.

A Haggibbor tevéstét rendez f. hó 13-án este 9 órai kezdettel a Makkabi-teniszverseny résztvevői tiszteletére a Vivó Klub összes helyiségeiben, melyre ezuton hívja meg az egyesület összes tagjait.

A közeledő nagy ünnepek alkalmából gondolatok a Zsidókórházra!

A Kórház Egyesület tárgysorsjátékán 400 gyönyörű ajándék tárgy közül nyerhet, ha most megvásárolja Kórházorszjegyet

50 leiért

Elárusítás a Kereskedelmi Hitelbank R. T. Cluj, Piața Unirii No. 20.

és az ország minden jelentősebb városában

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

ROYAL MOZGO MUSORA:

Ma, pénteken premier! Csak pár napig Párizsi élet. Offenbach csodászenéjű operettje. Conchita Montenegro játéka, káprázatos rendezés. Pazar toalettek. Mesés revüjelenetek. A bucuresti „Aro” premierzozgó szezonnyitó slágere. Előadások: 3, 5, 7 és 9 órakor. A legfrissebb Fox világhíradó és Romániai aktualitások című pótkép.

Vasárnap délelőtt 11 órakor olcsó matiné előadásban. A ny. Ondra és Hans Söhnker pompás vígjátékslágere: A kis gróf.

EDISON MOZGO MUSORA:

3. film, 3 meglepetés. Clujon először. I. A Machard bűnügyi regénye után: A fekete ember: a kis 9 éves felfedező Jánossal. Magda Sonja, Eugen Klepfer. II. Bakfi szerelem. Vigoperette. Dick Powel, Josefina Hutchinson. III. Journal. Románmagyar feliratokkal. Helyárak: 9 és 12 lej. Kezdeté 3., 6., 9.

A MUNKAS MOZGO MUSORA:

Szerdán, csütörtökön, pénteken és a következő napokon 3, 6. és 9. Dupla műsor: I. Az 1-es számú közellenség. Főszerepben: Lionel Barrymore és Chester Morris. II. Nem mindig a nő az oka. Társadalmi dráma. Fősz.: Joan Crawford és Gene Raymond. III. Journal. Helyárak: 10 és 12 lej.

APRÓ HIRDETESEK

Egyszeri közlésnél egy szó 2 lej, vastagabb betűvel 4 lej. Legkisebb apróhirdetés 20 lej. Állástkeresőknek 30 százalék kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jellegű levelet csak úgy továbbítunk, ha portóbélyeg mellékelve van.

Házvezetői állást keres jóifjzoz zsidó nő, rituális háztartásban cím: Guttman Hermann Str. Baritiu 12 sz. Háttul az emeleten.

ÜZLETBERENDEZÉS kitűnő állapotban olcsón eladó. Cím a kiadóban.

Örökre adnám egészséges, értelmes négyéves fiúgyermekemet jólsituált gyermektelen családnak, ahol jövője biztosítva lenne. Megkereséseket „Örökre fogadom” címmel a kiadóhivatal továbbít.

Textil, fűszer és italzakmban jártas volt kereskedő, 40 éves, ügynöki vagy bármilyen állást keres. Szíves ajánlatot a kiadóba kér.

Középiskolai tanuló teljes ellátást kaphat ort. uricsaládnál Reg. Ferdinand 107. Fűszerüzlet.

36 éves diplomás orvosnő, kiterjedt partenturával és saját házával férjhez menné lehetőleg intellektuelhez. Bővebbet „Mirea” házasságközvetítő irodánál, Cluj, Calea Regele Ferdinand 116.

כיפה minden méretben készen felállítva 600 lejtől szállítunk „Arbor” fakereskedés, str. Paris 45. Telefon 45.

KÉT-HAROM URILÁNY teljes ellátást kaphat fűrdőszobahaszmmalattal. Reg. Ferd. 82. Weiszné.

Konyhabutorok a legdivatosabb színekben és a legmodernebb kivitelben olcsón kaphatók a Str. Baritiu 10. szám alatti asztalosműhelyben.

A legízesebb vegetárius étel a Schwartz Ignác vezetése alatt álló „Flóra” vegetárius étteremben kaphatók. Rendkívül olcsó abonoma árak: 3 fogásos ebéd 20 lej, vacsora 12 lej. Str. Ghurescu 7. (Kereskedelmi Akadémia során.)

Ne felejtse el! Szeptember 20-án lesz a Magánalkalmazottak sorsjátékának húzása. A főbb nyeremények: 1 díofa háifszoba, 1 modern rádió, 1 patefon. Egy sorsjegy bélyeggel 26 lej. Vidéki rendeléseknél kérünk 5 lej portóköltséget. Agentura „Agimex” Cluj, Piața Unirii 3.

HIRDETÉS AZ ÜZLET LELKE:

HIRDESEN AZ UJ KELEU

HIREK

— A belga kormány ellenáll minden erőszaknak. Brüsszelből jelentik: Van Zeeland miniszterelnök tegnap este nyilatkozott a parlament néhány tagja előtt és kijelentette, hogy a belga kormány fenn akarja tartani a jelenlegi törvényes állapotokat és ellenáll minden erőszaknak.

— A párizsi rendőrség leleplezte a Tüzkereszt titkos szervezetét. Párizsból jelentik: A rendőrség leleplezte a feloszlatott Tüzkereszt szervezet titkos alakulatát. Hatvan letartóztatást eszközöltek.

— Cáfolták, hogy Trotszkij fiát és vejét agyonlőtték volna Oroszországban. Moszkvából jelentik: A Tass-ügynökség cáfolja a hírt, hogy Trotszkij fiát és vejét agyonlőtték volna Oroszországban.

Ajándék-tárgyak:

Legszebb kobált csipkés tálak, bonboniérek, szervizek és figurák

alkalmi áron:

„PAX” Cluj, C. Victoriei 6

Festmények és képek nagy választékban

— Szerencsétlenség napja. Bucurestiből jelentik: A bucuresti rendezőpályaudvar közelében egy tolató vonat elütötte Gh. Olteanu munkás játszadó gyermekét. — Mogosoaia és Pantolimon állomások között egy altiszt holttestére akadtak. A holttest 25 év körüli lehet, de igazoló irásokat nem találtak a hulla ruhájában és így nem tudták megállapítani személyazonosságát. — Ugyancsak tegnap Pitesti állomás közelében a robozó vonat elütötte Esanu Dumitru gazda szekerét. Esanu halálra gázolták a mozdony kezeivel.

— A mai izgalmas élet küzdelmeiben kifáradt egyének, akik csaknem kivétel nélkül székszenvednek, íganyok reggelenként egy-egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet, mert ez az ideális hashajtó összes jellemző tulajdonságait egyesíti magában. Az orvosok ajánlják.

— Egy amerikai kirándulóhajó összeütközött a Newyork hajóval — a kirándulóhajó elsüllyedt. Bostonból jelentik: A Romance kirándulóhajó elsüllyedt a partvidéken, miután előbb összeütközött a Newyork nevű hajóval. A hajó fedélzetén 150 utas és 55 tagú személyzet volt. Három parti hajó sietett a Romance segítségére. Egyik mentőhajó rádiót közölt, hogy a Romance személyzetét és utasait megmentették és a Newyork gőzös raját erejéből tovább tart Boston felé.

— Megkötötték kollektív szerződésüket a festőipari munkások. Megírtuk, hogy néhány héttel ezelőtt bérmozgalmakba kezdtek a festőipari munkások, mert a munkaadók nem voltak hajlandók teljesíteni órabéremelési kérésüket. A munkaügyi inspektorátus mindent elkövetett, hogy békét teremtsen az egymással szemben álló felek között. Ez az igyekezet sikerrel is járt. Szerdán este 10 óráig tartó tárgyalás után végre megkötötték a festőipari munkások kollektív szerződését, amely szerint a minimális órabért 15 lejben állapították meg.

— Ausztria újabb adókat vet ki fegyverkezési célokra. Bécsből jelentik: Hivatalos jelentés szerint az európai általános feszültség arra készteti Ausztriát, hogy fegyverkezését befejezze, ami újabb költségvetési terheket jelent. Ezért külön illeteket vetnek ki. Bécs városa évenként 14 millió sillinget fog nemzetvédelmi célokra befizetni.

— Megkezdte a hadbíróság Patrascanu ügyvéd perének tárgyalását. Bucurestiből jelentik: Ma délelőtt a hadbíróság megkezdte Laurentiu Patrascanu ügyvéd perének tárgyalását, amely az 1933. évi grivítai zavargások epilógusa. A pernek az ügyvéden kívül még 16 vádlottja van.

— Almatlanság ellen: félj az elalvástól. Londonból jelentik: A két év óta almatlanságban szenvedő indiai nábob ismert esetével kapcsolatban egy angol újság ankétet rendezett az almatlanság legyőzésére alkalmas szerekre és eljárásokra vonatkozólag. A feleletek ezrével érkeztek be. A legfurcsább feltétlenül a következő: „Ha nem tud aludni, vegyen elő egy gyertyát és vágja ketté úgy, hogy az egyik fele egy, a másik fele két óra hosszat égjen. Tegye a gyertyákat fémtátra. Az egyik gyertya alá helyezzen egy ötfontos bankjegyet, a másik alá pedig egy tízfontost. Mielőtt lefekszik, gyújtsa meg a gyertyákat, azután folyton gondoljon arra, hogy a bankjegyek meggyulladnak, ha elalszik. Ilyen módon próbáljon ébrenmaradni. Hamarabb el fog aludni, mintsem gondolná.”

— Felmentette a hadbíróság dr. Giurgiu János ügyvédét. A cluji hadbíróság előtt állott tegnap vádlottként dr. Giurgiu János az ismert cluji kriminalista, aki ellen hatóságértés volt a vád. A feljelentő: Stanescu Gheorghe járásbíró. Ez év januárjában történt, hogy a bíró a sorra kerülő ügy védelmének ellátására kérte fel dr. Giurgiu, akinek a felperes 100 lejt adott át bélyegekre. Mivel a bíró nem engedélyezte, hogy a természetesen hozzon bélyeget, dr. Giurgiu maga ment el. Mire azonban visszatért, a bíró már letárgyalta az ügyet. Emiatt szóváltás támadt a bíró és az ügyvéd között, aminek során dr. Giurgiu azt mondogatta a bírónak, hogy ha a törvény nem is, de a jóérzés okvetlenül arra kötelezte volna, hogy bevárja, míg visszajön a bélyeggel. A hadbírószági tárgyaláson három ügyvéd kihallgatása után dr. Giurgiu maga látta el védelmét. A hadbírószág a perbeszéd elhangzása után egyhanguan felmentette az ismert ügyvédet.

GONDOLJA MEG

hogy az olaj, amelyet motorjának ad, rendkívül fontos hivatásu

Magas teljesítmény, a motor ellenálló-képessége az olajtól függ, amelyet használ. A gondos autós — a hivatásos, az amatőr vagy a sportember — tisztában van azzal, milyen felelősség terheli abban a pillanatban, amikor kezét a kormánykerékre tette. Az ő szemében a motor táplálása, annak rendbehozatala olyan probléma, amelyre különös gondot fordítanak.

Olaj, amely teljes megelégedésre szolgál: a Luboil. Olyan olaj, amely az „Unirea” gyári védjegyet hordja a legtöbb biztosítékot nyújtja, mert az „UNIREA” gyártmányai példás finomításban készülnek a leghíresebb specialisták közvetlen felügyelete alatt. Még a tankállomásokon és a speciálisan berendezett raktárakban is ugyanezt a szigorú felügyeletet gyakorolják, mert az „Unirea” társaság tudja megbecsülni a közönség bizalmát és azt minden áron meg is akarja tartani.

Használjon Ön is LUBOIL olajat, — azt az olajat, amelyet évek óta a román autósok túlnyomó többsége használ.

LUBOIL
AZ **UNIREA**
társaság gyártmánya

— Időjárásprognózis. Emelkedő légnymás, váltakozó többnyire felhős égbolt, esők főleg az ország keleti részein. Nyhe szél észak felől, csökkenő hőmérséklet.

— Főrendező nélkül maradt a Románia körüli kerékpárverseny. Bucurestiből jelentik: A Capitala jelenti, hogy a Románia körüli kerékpárverseny főrendező nélkül maradt, mivel Zamfirolop kapitányt a Turnu-Severinben történt botrány miatt visszarendelte a hadügyminisztérium Bucurestibe.

— Mi okozta a buzáui repülőkatasztrófát. Bucurestiből jelentik: A Buzáui mellett történt tegnap szerencsétlenséggel kapcsolatban megállapítást nyert, hogy a gép igen alacsonyan szállt, 50 méter körül és Constantinescu pilóta ejtőernyője nem nyílhatott ki. Megtörtént a csoda azonban, hogy a magárahagyott gép rendszeren leszállt majdnem a halott pilóta mellett.

— Szeptember 15-ig tilos a diószüret. Bucurestiből jelentik: A földművelésügyi minisztérium rendeletileg megtiltotta a diószüret végrehajtását szeptember 15. előtt.

— Három angol rendőrt és egy szakaszvezetőt öltek meg az arabok. Jeruzsálemből jelentik: A Reuter jelenti, hogy tegnap három angol rendőrt és egy szakaszvezetőt öltek meg az arabok. Három angol katona és három bennszülött rendőr megsebesült. Az arabok részéről 10 sebesülés történt.

— Elítelt a hadbírószág három katonát, mert őrmesterük felszólítására nem használták a fegyverüket. A cluji hadbírószág előtt három csendőrkatonára állott tegnap vádlottként: Talpas Jon, Arboras Vasile és Vasile Marin. A három katona ellen az volt a vád, hogy amikor a múlt év novemberében egy körözött egyén letartóztatását, aki nem akarta követni a csendőroket, az őrmester felszólította őket, hogy használják fegyverüket, a katonák nem engedelmessétek. Az őrmester jelentést tett az esetről feletteseinek. Az ügy hadbírószág elé került, ahol a tegnapi tárgyaláson a vádlottak azzal védekeztek, hogy félték használni a fegyvert, mert őrmesterük a közelben volt és attól tartottak, hogy őt fogja érni a golyó. A vádlottak védelmét dr. Traian Rebreanu látta el, aki védőbeszédében rámutatott a három katona lelkiismeretességére, akik felettesüket féltették, akkor, amikor nem süttöttek el a fegyvert. A hadbírószág a védőbeszéd elhangzása után Talpas Jont és Arboras Vasilet 6-6 hónapi, míg Vasile Marint három havi fogházra ítélte.

— Kicsérlik az ügyészégi személyzetet a rendfenntartó intézkedések érdekében. Bucurestiből jelentik: Az igazságügyminisztériumban Djuvara, Luca és Bentoiu megbeszélést tartottak a rendfenntartó intézkedések tükröletesebbitése érdekében. A sajtónak megbeszélést nem adtak ki, de feltevések szerint programot készítettek elő a hozandó intézkedéseket illetően. Ezek között szerepel az ügyészégi személyzetek áthelyezése, amiről már régebben szó volt, továbbá az igazságügyminisztérium alapos reformja is és át-szervezés a magisztratúrában.

— Házasság. Weisz Kató és Bruder László szeptember 13-án Simleul-Silvanieiin, házuknál tartandó esküvőjükön szívesen látják rokonaikat, jóbarátjaikat és ismerőseiket. Minden külön értesítés helyett.

— Hevesi Piroks zongoraművész és Pfeiffer Alfréd énektanár tanításait újra megkezdtek. Str. Memorandului 10, délelőtt 12-1, délután 5-7.

Primăria Municipiului Cluj

No. 27.400—936.

KÖZLEMÉNY

A városháza felhívja az érdekeltek figyelmét, hogy a belügyminiszter urnak a munkanélküli intellektuelek összeírása kérdésében tartott beszédére, amely az összeírás fontosságát emelte ki.

Az összeírással a kormány a munkanélküli intellektuelek helyzetének tanulmányozását kívánja, igyekszik kimutatni a kérdések gyökereit, valamint meg akarja találni a kérdés tökéletes és késedelem nélküli megoldásának lehetőségét.

Különösen felhívjuk a figyelmet arra, hogy a hatóságok a legteljesebb titokban kívánják kezelni a kérdőívek bizalmas jellegű rubrikáit. A kérdőíveket a kinevezett összeíró biztosok fogják szétosztani az érdekeltek között. A biztosok a kerületi városi hivatalok helyiségeiben fognak működni.

A meghatározottabban cáfoljuk azt a hírt, amit felelőtlen elemek terjesztettek, hogy az összeírás a munkatáborok felállításának terével állna összefüggésben.

A munkanélküli intellektuelek jelentkezése a cluji városi hivatalban folyamatban van.

Cluj városi hivatal

Közöltesse ujévi üdvözlését az UJ KELET ROSHASANAI számában.

amely rendkívül gazdag tartalommal, szeptember 17-én jelenik meg. Ily módon jókívánásai eljutnak minden rokonához, ismerőséhez és üzletfeléhez és egyúttal támogatja a Keren Kajemetet is, a palesztinai földvásárlás alapját. A közlési díj kevesebb, mint amennyibe a névjegyek és borítékok, valamint a szétküldés postaköltsége kerülne.

Egyszerű üdvözlés, folytatólagosan közölve	30.— lej
Egyszerű üdvözlés, külön sorban	50.— lej
Egyszerű üdvözlés, külön szöveggel	100.— lej
Nagyalakú keretes üdvözlés üzletek, vállalatok, egyesületek részére	250.— lej

Küldje be üdvözlés szövegét és a megfelelő összeget (postabélyegben is) vagy közvetlenül a kiadóhivatalhoz, vagy vidéki fiókiadóhivatalaink és megbízottaink bármelyikéhez.

UJ KELET Legújabb hírek

A baszk szeparatisták vették át az uralmat San Sebastianban

Ötven órája hallgatóságos fegyverszünet van az ostromlók és ostromlottak között. Sikeresen kecségetnek a tárgyalások a város megmentésére? Véres és ádáz harc volt tegnap Kordovánál

Mola és Franco tábornokok részletesen kidolgozták a Madrid elleni offenzíva tervét

A Havas jelentése szerint San Sebastian városa valóságos fogóba van szorítva, amely még nem zárult be, de amikor a zendülők támadásra indulnak, a város helyzete válságossá válik, dacára védői derültségének. Az éjjel folyamán a baszk milícia és a többi kormányhű csapat között több ízben is összeütközésekre került sor.

A mai nap folyamán több ezer ember hagyta el a várost Franciaország felé induló hajókon, mások pedig a Bilbao felé vezető vonatokon távoztak el. A fronton ma reggel csend volt.

San Sebastian kormányzója, Ortega kijelentette a Havas tudósítójának, hogy a zendülők tényleg a város kapuinál vannak, de 50 óra óta hallgatóságos fegyverszünet van. Reméli, hogy az ostromlók és ostromlottak között a tárgyalások továbbra is si-

keresek lesznek. A hatóságok vezetését kivették a szélsőségesek és mérsékeltkezőből és Irnujo baszk-képviselőre bízták.

A madridi kormány közlése szerint Estamadurában a parasztok és zendülők között összeütközések voltak, amelyek bizonyítják, milyen elégedetlenség uralkodik ezen a vidéken a zendülők terrorja miatt.

Egyébként Barcelonából 1500 miliciatag és a köztársasági gárda ezer tagja érkezett a fővárosba, hogy a hadügyminisztérium rendelkezésére álljon.

Kormányjelentés szerint Kordova körzetében, Cerro, Marnonál tegnap ádáz harc folyt le a kormánycsapatok és a zendülők között. A kormánycsapatok több teherautót elfoglaltak és gazdag hadianyagot zsákmányoltak.

kommunizmust és minden szubverzív felfogást.

Az összes igazgatókat és szolgálati főnököket visszarendelik, mielőst bebizonnyosodik, hogy alantasaik szubverzív tevékenységet fejtenek ki és erről ők nem tettek jelentést saját feletteseiknek. Az állam által folyósított összes hiteleket megvonják és a rendelkezéseket lemondják azon vállalatoknál, amelyekről bebizonnyosodik, hogy személyzetük szubverzív felfogást vall anélkül, hogy az illető cégek erről jelentést tettek volna a hatóságoknak. Alkikről bebizonnyosodik, hogy hamis jelentéseket tettek, visszahívják. A tiszteknek és közlegényeknek szintén le kell tenniük ezt a nyilatkozatot.

Egyidejű lisszaboni jelentés szerint az „elővigyázatossági állapotokat” megszüntették és csupán a haditengerészetnél tartják még fenn a riadókészültséget.

Plymouth, szeptember 10. (Rador.) Az angol szakszervezetek kongresszusa a következő tartalmu határozati javaslatot fogadta el:

„A kongresszus megkivánja ismételni a figyelmeztetését, hogy az összes nemzetközi egyezményeket, amelyek hivatva vannak enyhíteni a nemzetközi feszültséget ellenőrizni kell, hogy ezeknek az egyezményeknek a spanyol kormányra nézve káros hatását kiküszöböljék. Az angol kormány külön kötelezése a legnagyobb mértékben befolyást gyakorolni Portugáliára, hogy a portugál kormány, amely segítette a zendülőket, lojálisan és gyorsan tegyen eleget kötelezettségének.

Mola tábornok nem akar tudni a háboru humanizálásáról

A Le Matin intervjút közöl Mola tábornokkal, aki többek között kijelentette, hogy a visszahódító háborúval kapcsolatban senki sem kísérhet meg közvetítést. Spanyolország visszahódító háborút folytat területének felszabadítása érdekében. Ami a háboru emberségessé tételét illeti, erre vonatkozólag kijelentette, hogy meg van győződve róla, hogy abban az anarchiában, ami Spanyolország még fel nem szabadított részében uralkodik, ilyen kezdeményezés nem járna sikerrel. A tábornok ezután a foglyok lemezárólásáról beszélt, arról, hogy 500 tisztet a kormánycsapatok a vízbe fojtottak. Amely kormány nem tud ilyen borzalmakat megakadályozni, nem tarthatja be kötelezettségeit. Ami bennünket illet, mi nem löjjük le foglyainkat, nem csinálunk mártírokat a tuszokból, nem végezzük ki asszonyokat és gyermekeket sem.

Mola nem tárgyal a baszkokkal

A Havas jelenti Saint Jean de Luzból a következőket: Ismeretes, hogy a spanyol zendülés elején a baszk nacionalisták, miután nem tudták, hogy ki mellé álljanak, arra kérték Mola tábornokot, biztosítsa győzelem esetén a baszk tartományok függetlenségét. Mola tábornok negatív választ adott. A baszkok akkor a kormány mellé álltak. Most, amikor San Sebastian fenyegetve van, a baszkok ismét felajánlották barátságukat Mola tábornoknak a város megkímélésének feltételével. Mola tábornok azt válaszolta, hogy nem tárgyal addig a baszkokkal, amíg azok nem szakítanak meg minden kapcsolatot a kormánnyal.

Francó őrnagy, Franco tábornok öccse és ellenlábasa a zendülőkhöz pártolt

Aranda tábornok jelenti Oviedóból, hogy visszaverte a kormánycsapatok ismételt támadásait. Franco tábornok rámutatott arra, hogy Sierra Credo a nemzeti csapatok kezében van. A Madrid felé vezető ut most már nyitva van ebben az irányban. Mola tábornok és Franco tábornok tegnap este hosszú megbeszélést folytattak, amelyen részletesen kidolgozták a Madrid elleni offenzívát.

Ramon Franco őrnagy, a tábornok öccse, aki eddig Spanyolország légügyi attaséja volt Washingtonban, táviratilag kérte bátyját, tegye lehetővé, hogy közreműködjön a zendülő hadseregben. Franco őrnagyról bizonyos időben azt beszélték, hogy a madridi kormány híve és ezért ellene van bátyjának.

A taneriffai rádióállomás szerint egy norvég hajót bombáztak és megrongáltak a kormányrepülőök Cadix közelében.

Amit Burgos jelent

A zendülők burgosi rádiója szerint Yague ezredes folytatja előnyomulását a Tajo völgyében, Sierra de Gredos irányában. A zendülők igyekeznek csoportos megmozdulásokat végrehajtani, hogy eddigi sikereiket ne veszélyeztessék. Ezelőtt egy hónappal a front Merida, Trujello, Maval Moral volt, most Guadelupa, Talavera Dél-Tajo, Arenas san Pedro és Naval Peral a front. Hogy a katasztrófát elkerüljék, a kormánycsapatok állandóan kénytelenek voltak visszavonulni, új állásokat elfoglalni és ellentámadásokat megkísérelni, amelyek azonban nem jártak sikerrel. A zendülők köreiben Madrid közeli meghódításáról beszélnek. Egyébként a zendülők elfoglalták ádáz harc után Arenas San Pedro, amely ezer kilométernyire van északra Toledótól. A várost majd teljesen megemmisítették a zendülők repülői. A kormánycsapatok 250 embert veszítettek.

Hatvanhét bányász végzetek ki a zendülők

A Times tudósítója közli, hogy a zendülők vezetői elrendelték a Rio-Tinto bányavidék készleteinek lefoglalását, mely alkalmából összetűzésre és 67 bányamunkás kivégzésére került sor. A kivégzés oka a zendülők szerint az volt, hogy a munkások egy sevillai küldeménybe dinamitot csempészték bele azzal a céllal, hogy ott a

középületeket felrobbantsák vele. A Times a cikk végén kétségbe vonja ezt az állítást.

A sevillai rádió győzelmei

A sevillai rádió szerint a kormány hajóit, amelyek Malaga felől jöttek a nemzetiek repülői bombázták. Asturiában Trubianál a kormánycsapatokat megfutamították Oviedónál a kormánycsapatok ellenoffenzívája eredménytelen volt. Santander-nél a zendülők egyik hadihajója bombázta a kormánycsapatok állásait. Malagánál a repülőteret bombázták. Huesca mellett Jacánál egy kormány oszlopát szétszórtak.

A madridi kormány Franciaországnak ajánlotta fel a Baleari szigeteket?

Óriási feltűnést keltett a Daily Telegraph fantasztikusan hangzó ama értesülése, amely szerint a Baleari szigetcsoporthoz rövidesen francia kézre kerülne, mert a Caballero-kormány állítólag a francia birodalomnak ajánlotta fel löszer ellenében. Bár a Caballero kormány rádió útján a híreket cáfolja, olasz és német körökben nagy az izgalom. A spanyol vizeken állomásozó olasz és német hajók parancsnokai állítólag parancsot kaptak a legszigorubb és legpontosabb megfigyelésre.

A francia munkásszövetség nem akar nehézségeket okozni a Blum-kormánynak

Párizsi jelentés szerint a központi munkásszövetség igazgatótanácsa tegnap este közleményt adott ki, amelyben kijelenti, hogy támogatni kívánja a spanyol kormányt segítő akciót. Nem akar nehézségeket okozni a Blum-kormánynak, de szolidáris akar lenni a spanyol munkásokkal, akik kitartanak a madridi kormány mellett.

Az összes portugál tisztviselőnek és közalkalmazottaknak eskü kell tenniük arra, hogy nem kommunisták

A portugál hivatalos lap holnap közölni fogja a miniszterelnök dekrétumát, amely szerint az összes tisztviselőket és közalkalmazottakat kötelezzik a következő nyilatkozat megtételére:

„Becsületzavamba fogadom, hogy az 1935 évi alkotmányban megállapított társadalmi rend integráns részének tekintem magamat és tevékeny módon elutasítom a

A trade-uniók állásfoglalása

London, szeptember 10. (Rador.) A spanyol háborúba való benemavatkozás érdekében előterjesztett határozati javaslat módosító indítványát a trade-uniók kongresszusa 3,029,000 szavazattal 51.000 szavazat ellenében elutasította. Az indítvány a benemavatkozást szorgalmazta, de megkülönböztetett éberséget fogadtak el csupán. Ha szükségesnek fog mutatkozni, a trade-uniók és a munkáspárt kongresszusa újból össze fog ülni a helyzet tanulmányozására. A kongresszus egyébként elfogadta azt a javaslatot, hogy a trade-unionok nem támogatják semmilyen feltétel mellett az angol kormány azon szándékát, mely sorozás elrendelésére irányul.

A javaslat megszavazása előtt a különböző államoknak a spanyol kérdésben tanúsított magatartásáról szólva, Citrine, a trade-unionok főtitkára többek között ezeket mondta: — Meg vagyunk győződve róla, hogy mostantól fogva nem fogunk egyszerű határozati javaslatokkal válaszolni a fasiszta fenyegetésre.

Utána Bevin, a kongresszus elnöke a következőket mondotta:

— Teljes őszinteséggel hiszem, hogy elérkezett a pillanat, amikor a demokratikus hatalmak meg kell, hogy mondják Hitlernek és Mussolininak: Ne kezeljétek túl könnyen bennünket, ne gondoljátok, hogy amiért szeretjük a békét, nem fogunk védekezni. A fasisztnak nem fog sikerülni hatalmába keríteni az egész világot intrikák és alantas eszközökkel. A nemzetek tanácsa nyíltan fog szembeállni ezzel a problémával.

Göbbels a zsidókat és a kommunistákat támadta, Rosenberg a német „békepolitikát” méltatta Nürnbergben

Nürnberg, szeptember 10. (Rador.) Ma reggel több mint 40.000 ember vonult fel Hitler előtt. Dr. Hlerl, a munkaszolgálat vezetője intézett beszédet hozzájuk, majd Göbbels intézett éles kirohanást a nemzetközi kommunizmus ellen. Azt állította, hogy a bolsevizmus bűnös örület, amit a zsidók találtak ki az európai népek és a civilizáció lerombolására.

— A bolsevista forradalom gyilkosságok és bestialitások révén ért célt. A hitlerista Németország vette fel a harcot e két romboló erő ellen. Ezután Rosenberg beszélt, aki kijelentette, hogy sehol sincs jobban megvédve Európa jövője, mint Berlinben. Ezt bizonyítják a spanyol öldöklések.

Végül Hitler is felszólalt. A munkaszolgálat nem egyszerű szolgálat — mondotta —, amely csak munkát ad a munkanélkülieknek. Mi új utat teremtettünk az ifjúság nevelésében.

Október 19-én ül össze a locarnói hatalmak konferenciája

London, szeptember 10. (Rador.) A Reuter megerősíti a hírt, hogy a francia kormánnyal való előzetes megbeszélés alapján, az angol kormány javaslatot tett a berlini és római kormányoknak, hogy október 19-re hívják össze a locarnói hatalmak értekezletét Londonba.

A Daily Telegraph megerősíti azt a hírt, hogy az öt locarnói hatalom konferenciáját Londonban, október 19-én fogják megtartani.

Férfi fehéreműt

jót olcsón, méret után csak a készítőnél vehet. Hozott anyagból is vállal.

„WOJA” Cluj, Reg. Ferd. 65.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó Rt. E. Nyomdása Cluj, Strada Baron L. Pop 18. Telefonszám: 3-61.

CENZURAT